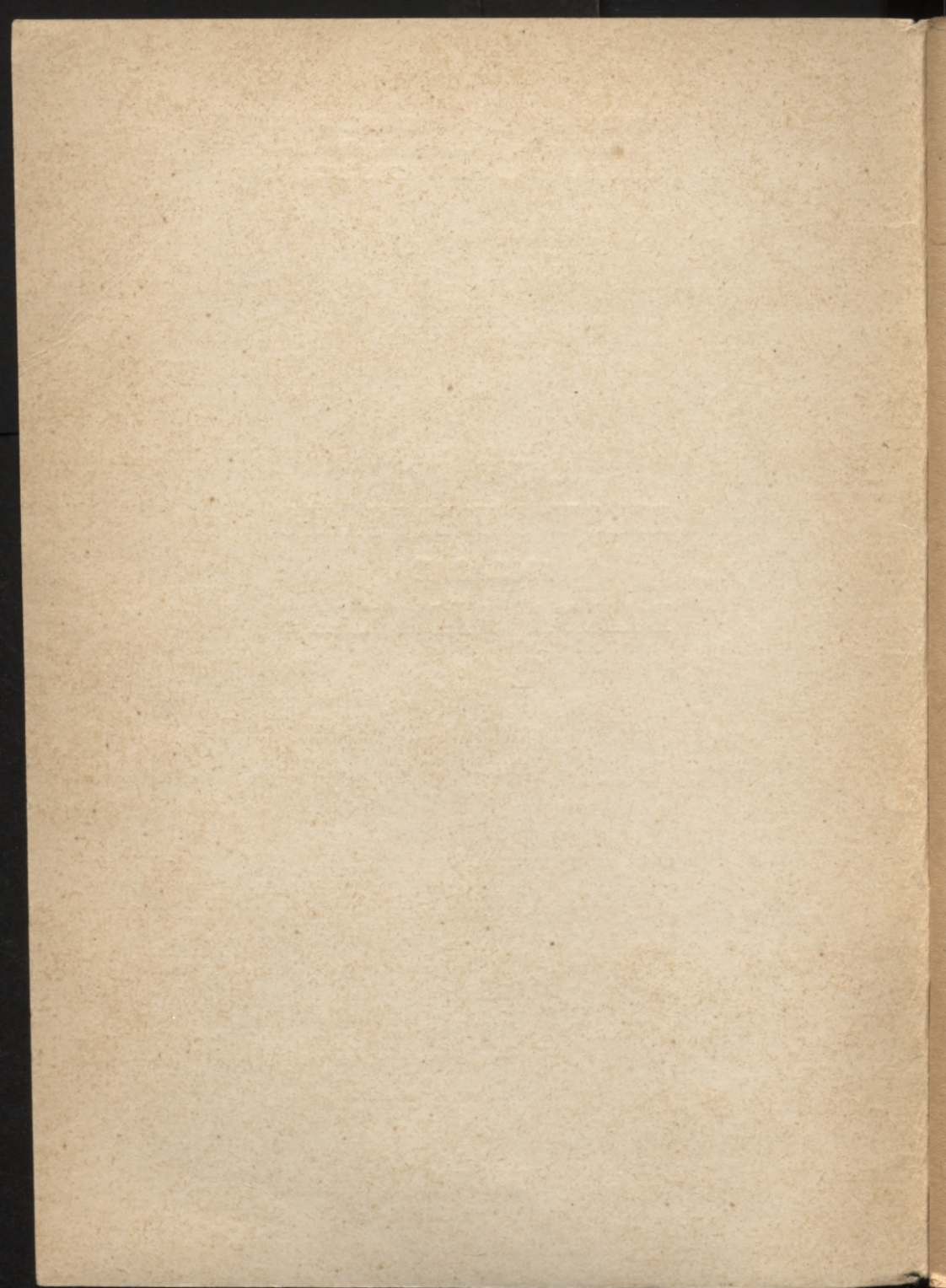


L 67-3
16

LATVIJAS PSR KULTŪRAS MINISTRIJA
Kultūras un izglītības iestāžu pārvalde
VIĻA LĀČA LATVIJAS PSR VALSTS BIBLIOTEKA

LATVIJAS PSR
MASU BIBLIOTĒKU
1965. GADA
DARBA PĀRSKATS

RIGĀ 1968



L 67-3
16

Džen
L
0

LATVIJAS PSR KULTŪRAS MINISTRIJA
Kultūras un izglītības iestāžu pārvalde
VIĻA LAČA LATVIJAS PSR VALSTS BIBLIOTEKA

LATVIJAS PSR
MASU BIBLIOTĒKU
1965. GADA
DARBA PĀRSKATS

RIGA 1966

02
La 810

ОБЗОР РАБОТЫ МАССОВЫХ БИБЛИОТЕК
ЛАТВИЙСКОЙ ССР В 1965 ГОДУ

На латышском языке

Vija Lāča Latv. PSR
Valsts bibliotēka

~~67-27.303~~

0308078809

Par izdevumu atbild Z. Eglīte

PRIEKŠVārds

1965. gadā bibliotēku galvenie uzdevumi bija PSKP CK un LKP CK plēnumu, PSRS Augstākās Padomes sestā sasaukuma piektās un sestās sesijas materiālu propaganda, aktīva piedalīšanās Latvijas PSR 25. gadadienas, P. Stučkas un J. Raiņa 100. gadskārtu atzīmēšanā, kā arī pasākumu organizēšana sakarā ar PSKP XXIII kongresu un Lielā Oktobra 50. gadadienu.

Bibliotēku darba virzienu tāpat kā iepriekšējos gados noteica PSKP CK 1959. gada lēmums «Par bibliotēku darba stāvokli un pasākumiem tā uzlabošanā» un Latvijas PSR Kultūras ministrii kolēģijas 1964. g. 28. decembra lēmums «Par PSKP CK 1959. gada lēmuma «Par bibliotēku darba stāvokli un pasākumiem tā uzlabošanā» izpildes gaitu ciemu bibliotēkās». Atbilstoši šiem lēmumiem pārskatā vērtēts Latvijas PSR Kultūras ministrijas masu bibliotēku darbs, analizēta fondu komplektēšana, lasītāju apkalpošana un literatūras propaganda, darbs ar aktīvu.

1965. gadā republikā darbojās 902 Kultūras ministrijas masu bibliotēkas ar 9.736,2 tūkst. vienību lielu fondu un 545,7 tūkst. lasītāju, kam izsniegts 14.963,4 tūkst. bibliotekāro vienību.

Ievērojot atsevišķu bibliotēku tipu īpatnības, pārskatā materiāls izkārtots šādās galvenajās nodaļās:

- I. Rajonu, pilsētu un pilsētciematu bibliotēkas.
- II. Ciemu bibliotēkas.
- III. Bērnu bibliotēkas.

Nodaļā «Kadri. Metodiskais darbs un kvalifikācijas celšanas pasākumi» sniegtas īsas ziņas par masu bibliotēku kadru sastāvu, kā arī aplūkoti raksturīgākie rajonu, pilsētu, zonālo un bērnu bibliotēku metodiskā darba paņēmieni.

Pielikumā Latvijas PSR Kultūras ministrijas masu bibliotēku darba rādītāji.

Pārskats sastādīts, izmantojot statistiskās gada atskaites, paskaidrojumus un informācijas pie gada atskaitēm, Valsts bibliotēkas metodiķu ziņojumus, kā arī citus materiālus par bibliotēku darbu.

Pārskatu sastādījušas D. Holšteine (I. Rajonu, pilsētu un pilsētciematu bibliotēkas), S. Liniņa (II. Ciemu bibliotēkas), I. Novika (III. Bērnu bibliotēkas), Z. Eglīte (IV. Kadri. Metodiskais darbs un kvalifikācijas celšanas pasākumi), S. Vilmane (Pielikumi).

I. RAJONU, PILSĒTU UN PILSĒTCIEMATU BIBLIOTĒKAS

1. IEDZIVOTĀJU BIBLIOTEKĀRĀ APKALPOŠANA

Bibliotēku tīkls. 1965. gadā republikā darbojās 21 rajona un 110 pilsētu un pilsētciematu bibliotēkas. Pilsētu bibliotēku skaits palielinājies par vienu bibliotēku (atvērta Rēzeknes pilsētas 2. bibliotēka).

Iedzīvotāju bibliotekārajā apkalpošanā liela nozīme ir pārvietojamām bibliotēkām, filiālēm un grāmatu izsniegšanas punktiem. 1965. gadā 21 rajona un 97 pilsētu un pilsētciematu bibliotēkām bija 939 pārvietojamās bibliotēkas. Krāslavas un Tukuma rajonu un 24 pilsētu bibliotēkām kopā bija 38 filiāles. Daudz pārvietojamo bibliotēku organizējušas

Alūksnes pilsētas bibliotēka	—	41
Daugavpils rajona	„	— 33
Cēsu rajona	„	— 23
Rīgas pilsētas 3.	„	— 21
Rīgas pilsētas 18.	„	— 21

Visos rajonos pārvietojamo bibliotēku tīkls pamatos ir izveidots, un tas mainās nedaudz. Taču vēl ir ne mazums bibliotēku, kur pārvietojamo bibliotēku tīkls ir nestabils, vai nu strauji aug, piemēram, Alūksnes pilsētas bibliotēkā tas palielinājies par 11, vai arī strauji samazinās, piemēram, Jaunpiebalgas pilsētciemata bibliotēkā par 10, Rēzeknes rajona bibliotēkā par 9 pārvietojamām bibliotēkām.

Nedaudz uzlabojusies lasītāju apkalpošana pārvietojamās bibliotēkās un grāmatu izsniegšanas punktos. Piemēram, Jēkabpils rajona bibliotēkas darbinieki analizēja pārvietojamo bibliotēku un izsniegšanas punktu lasītāju formulārus, sastādīja nozaru literatūras lasīšanas plānus, literatūras ieteikšanā izmantoja bibliogrāfiju.

Vairākas nelielo pilsētu un rajonu bibliotēkas organizēja pārvietojamās bibliotēkas tuvākajos kolhozos un padomju saimniecībās. Te tiek rīkoti arī masu pasākumi, nolasīti litera-

tūras apskati, iekārtotas izstādes. Labi šo darbu veica Pļaviņu 1. un 2., Priekules, Alūksnes, Neretas, Zilupes un citu pilsētu un pilsētciematu bibliotēkas.

Vērtējot pārvietojamo bibliotēku darbu, jāatzīmē arī trūkumi:

1) Daļa bibliotēku vēl nav labi iepazīnušas apkalpojamo mikrorajonu un nezina vietas, kur vajadzīgas pārvietojamās bibliotēkas.

2) Kā stacionāro, tā pārvietojamo bibliotēku vadītāji maz komplektē nozaru literatūru pārvietojamām bibliotēkām un nerūpējas par regulāru grāmatu apmaiņu.

3) Nepietiekami izvēsta literatūras propaganda un individuālais darbs ar lasītājiem.

4) Stacionāro bibliotēku darbinieki ne vienmēr aktīvistiem sniedz vajadzīgo palīdzību darbā ar lasītājiem.

2. LASITĀJU APKALPOŠANA. LITERATŪRAS PROPAGANDA. MASU DARBS

Lasītāju skaits un literatūras izsniegums. Salīdzinot ar 1964. gadu, lasītāju kopskaits samazinājies par 15,1 tūkstoti.

	Lasītāju skaits (tūkstošos)		
	1964. g.	1965. g.	Izmaiņas 1965. g.
Rajonu bibliotēkās	38,0	36,4	— 1,6
Pilsētu un pilsētciematu bibliotēkās	225,4	211,9	—13,5
Kopā:	263,4	248,3	—15,1

Tomēr daļa bibliotēku ne tikai saglabāja iepriekšējo lasītāju skaitu, bet rūpīga darba rezultātā to arī palielināja, piemēram,

Rīgas 30. bibliotēka	par	488
Daugavpils 5.	" "	454
Jelgavas 3.	" "	295
Ventspils 2.	" "	261
Ventspils 1.	" "	249
Tukuma rajona	" "	247
Rīgas 6.	" "	243
Alūksnes pils.	" "	238

Lasītāju skaits samazinājies galvenokārt lielo pilsētu bibliotēkās: Rīgā (par 8,7 tūkst.), Jūrmalā (par 3,2 tūkst.), Daugavpilī (par 2,2 tūkst.). Lielais vairums bibliotēku to

izskaidro ar lasītāju pārreģistrāciju vienu reizi divos gados: 1964. gadā par lasītājiem nepareizi uzskaitīti tie, kas reģistrēti iepriekšējā gadā. Literatūras izsniegums turpretī pieaudzis, tas liek domāt, ka lasītāju kopskaita samazināšanās daļēji izskaidrojama ar kļūdām uzskaitē. Piemēram, Rīgas 7. bibliotēkā lasītāju skaits 1965. gadā, salīdzinot ar 1964. gadu, samazinājies par 1552, bet, salīdzinot ar 1963. gadu, palielinājies par 127. Turpretī literatūras izsniegums visu laiku pieaudzis — 1963. g. izsniegtas 171.487 vienības, 1964. g. — 179.833 vienības, 1965. g. — 185.475 vienības.

Vairākas bibliotēkas (Liepājas 2., Daugavpils 2., Rīgas 15., 29., 32., Viesītes) ilgāku laiku bija slēgtas sakarā ar kapitālo remontu, kas arī ietekmēja lasītāju skaitu.

Tomēr šie bibliotēku paskaidrojumi nepārlicina. Jūtama pasivitāte lasītāju iesaistīšanā un bibliotēkas propagandā, un tas arī galvenokārt izraisīja lasītāju skaita pamazināšanos.

Kopējais literatūras izsniegums 1965. gadā rajonu bibliotēkās palielinājies par 33,6 tūkstošiem, bet pilsētu un pilsētciematu bibliotēkās par 118,6 tūkstošiem.

Literatūras izsniegums (tūkstošos)

	1964. g.	1965. g.	Izmaiņas 1965. g.	Apgrozība 1965. g.	Lasāmība 1965. g.
Rajonu bibliotēkās	1259,5	1293,1	+ 33,6	1,9	35,6
Pilsētu un pilsēt- ciematu bibliotē- kās	6878,1	6996,7	+118,6	2,0	33,0
Kopā:	8137,6	8289,8	+152,2	2,0	33,4

Vidēji ikviena rajona bibliotēka izsniegumu palielinājusi par 1,1 tūkstoti, pilsētās un pilsētciemata bibliotēka — par 1 tūkstoti. Tas liecina, ka bibliotēkas nopietnu uzmanību veltījušas literatūras propagandai individuālajā un masu darbā. Izsnieguma pieaugumu sekmēja arī daudzie pasākumi sakarā ar Padomju Latvijas 25. gadadienu un J. Raiņa 100. dzimšanas dienu, it īpaši konkursi bibliotēkās, skolās, kā arī preses izdevumos.

Lasītāju iesaistīšana un bibliotēkas propaganda. 1965. gadā galveno uzmanību bibliotēkas veltīja lasītāju iesaistīšanai darba vietās. Piemēram, Rīgas 23. bibliotēkā lasa 1. un 2. rūpniecības preču tirdzniecības uzņēmuma visi darbinieki, Uzskaites un kredīta tehnikuma visi pedagogi un audzēkņi, 90% firmas «Latvija» strādājošo.

Lai popularizētu bibliotēkas darbu mikrorajona rūpnīcās, uzņēmumos, iestādēs, namu pārvaldēs, mācību iestādēs, kino-
teātros, tika izmantota prese, radio, dažādi uzskates materiāli,
kā arī organizēti masu pasākumi. Savas bibliotēkas propa-
gandā labus panākumus guvušas Cēsu, Jēkabpils, Saldus un
Tukuma rajonu, Ventspils, Daugavpils 5., Rīgas 30. un 6. bib-
liotēka.

Uzlabojusies sadarbība ar citu resoru bibliotēkām. Tā
Jelgavas, Liepājas, Jēkabpils, Ventspils bibliotēkas panākušas
visu sistēmu bibliotēku darba daļēju koordināciju mikrorajonu
iedzīvotāju bibliotēkrajā apkalpošanā. Sastādīti periodikas,
grāmatu iegādes un fondu izmantošanas koordinācijas plāni.
Populārākas kļuvušas citu resoru bibliotēkas, to fondus var
izmantot mikrorajonu iedzīvotāji. Tā Jēkabpilī Dzelzceļnieku
arodbiedrības bibliotēka apkalpo ne tikai dzelzceļa darbinie-
kus, bet arī mikrorajona iedzīvotājus. Komplektēšanas koor-
dinācijā šī bibliotēka apņēmusies specializēties literatūras ie-
gādē par dzelzceļa transporta jautājumiem.

Lasītāju iesaistīšanas darbā vērojami arī trūkumi:

1) Mikrorajonu iedzīvotāju iesaistīšana par lasītājiem nav
sistemātiska. It īpaši lielajās pilsētās, kur strauji nōris jaunu
dzīvojamo namu celtniecība, bibliotēkas nepietiekami operatīvi
veic iedzīvotāju iesaistīšanu par lasītājiem.

2) Daudzām bibliotēkām vēl aizvien nav vajadzīgās sadar-
bības ar mikrorajonu uzņēmumiem, iestādēm un organizā-
cijām.

3) Ne visos rajonos, pilsētās un pilsētciematos panākta
dažādu resoru bibliotēku sadarbība mikrorajonu iedzīvotāju
bibliotēkrajā apkalpošanā.

Lai uzlabotu **individuālo darbu ar lasītājiem**, izdalītas
lasītāju grupas, pētītas lasītāju intereses un padziļināta lasī-
šanas vādība.

Gandrīz ikvienā bibliotēkā ir izveidotas jauniešu grupas.
Rīgas 13., 30. un 32. bibliotēkā izdalīti pusaudži no 14 līdz
18 gadu vecumam. Vairākas bibliotēkas, izmantojot profesiju
kartotēku ziņas, izdalīja lasītāju grupas pēc profesijām. Pie-
mēram, Rīgas rajona bibliotēka, kuras apkalpojamā teritorijā
ir šūšanas firmas «Latvija» filiāle, izdalīja šuvēju grupu;
Stendes pilsētas bibliotēka — šoferus un mehanizatorus.
Daļa bibliotēku (Rīgas Centrālā, Jūrmalas 2., Madonas un
Krāslavas rajonu) izvērkušas darbu ar mājsaimniecēm.

Profesiju un interešu kartotēku iekārtoša-
nas gaitā, pētot lasītāju sastāvu un intereses,

bibliotēku darbinieki dziļāk un vispusīgāk iepazīna savus lasītājus, tādēļ varēja labāk izraudzīt literatūru pēc lasītāju pieprasījumiem un uzlabot individuālo lasīšanas vadību.

Galvenā uzmanība tāpat kā iepriekšējā gadā pievērsta jaunatnes grupai, īpaši jauniešiem ar nepabeigtu vidējo izglītību, kuri strādā un nemācās. Tā Rīgas Centrālā bibliotēka noskaidroja, ka no 100 jauniešiem 47 nav vidējās izglītības. Viņu individuālā lasīšanas vadība bija darbinieku uzmanības centrā. 20 jaunieši uzsāka arī mācības.

Lielākā daļa rajonu, pilsētu un pilsētciematu bibliotēku analizēja dažādu grupu lasītāju formulārus un iegūtās ziņas izmantoja lasīšanas vadības uzlabošanai. Analīzes gaitā noskaidrojās, kā atsevišķi lasītāji un lasītāju grupas lasa nozaru literatūru, vai lasītāji izmantojuši grāmatas savā specialitātē, par kādiem jautājumiem lasītāji visvairāk interesējušies. Piemēram, Rīgas Centrālā bibliotēka analīzes rezultātā noskaidroja, ka no 1000 jauniešiem 86 nelasa sabiedriski politisko literatūru. Lai ieinteresētu šos jauniešus, bibliotēku darbinieki sastādīja lasīšanas plānus par dažādiem sabiedriski politiskiem jautājumiem. Cēsu rajona bibliotēka, apkopojot jauniešu formulāru analīzes datus, konstatēja, ka daļa interesējas par radiotehniku un televīziju. Lai labāk apmierinātu šo jauniešu intereses, bibliotēkas darbinieki viņu formulāros atzīmēja visu jaunāko literatūru par radiotehniku un televīziju.

Formulāru analīze un profesiju kartotēku iekārtošana sekmeja bibliotēku palīdzību lasītāju profesionālo zināšanu celšanā. Piemēram, Lubānas pilsētciemata bibliotēka, individuāli iesakot literatūru, panāca, ka ikviens jauniešs gadā izlasīja vismaz vienu grāmatu savā specialitātē. Stendes pilsētciemata bibliotēka šoferu lasītāju grupai sastādīja ieteicamās literatūras sarakstu «Ko lasīt šoferiem».

Nopietnāku uzmanību bibliotēkas veltīja lasīšanas plānu sastādīšanai. Piemēram, Rīgas 5. bibliotēka jaunatnei sastādīja šādas lasīšanas plānus: «Par komunistisko morāli», «Prom no krusta ēnas», «Vēsture stāsta», «Mūsu mākslas meistari», «Cilvēks un tehnika». A. Iviča grāmatai «Izgudrojumu likteņi» pievienots literatūras saraksts «Ko lasīt tālāk». Rīgas 32. bibliotēka pusaudžu lasītāju grupai sastādīja 15 lasīšanas plānus, piemēram: «Auroras zalve — cilvēces jaunās

ēras sākums», «Varoņi un uzvaras», «Cilvēka skaistums», «Jaunatnei par Padomju Latviju».

Lasīšanas plānus adresē atsevišķam lasītājam vai lasītāju grupai. Piemēram, Dagdas pilsētciemata bibliotēkā pēc individuālajiem plāniem 1965. gadā lasīja 16 lasītāji, pēc plāniem grupām «Par varoņiem un uzvarām» — 15 lasītāji, «Mūsu laikabiedrs» — 21 lasītājs. Stendes pilsētciemata bibliotēka mājsaimnieču lasītāju grupai sastādīja lasīšanas plānu «Ķīmija — mājsaimniecībā».

Lasīšanas vadību sekmēja tematiskās izstādes brīvas pieejas plauktos, literatūras apskati, pārrunas un citi masu pasākumi. Piemēram, Madonas rajona bibliotēka aizsāka pārrunu ciklu mājsaimniecēm «Jums, sievietes», bet jaunatnei organizēja dzejas vakaru.

Vairākas bibliotēkas (Rīgas Centrālā, 4., 13., 18., Apes pilsētas u. c.) uzsākušas individuālo darbu lasītavā. Tā Rīgas 13. bibliotēka lasītavā izdalīja grupu jauniešu, kas nelasa populāros nozaru žurnālus, un sāka pastiprināti ieteikt šos izdevumus.

Tomēr individuālais darbs rajonu, pilsētu un pilsētciematu bibliotēkās vēl netiek veikts sistemātiski un tam trūkst mērķtiecības. Tā daļa bibliotēku lasītāju grupas gan izdala, bet lasīšanu regulāri neanalizē un neveda.

Daļa bibliotēku darbinieku vēl vāji palīdz lasītājiem dažādu nozaru literatūras izraudzīšanā, jo to maz pazīst, neprot izmantot bibliogrāfiju. Pašu sastādītie ieteicamās literatūras saraksti un lasīšanas plāni dažkārt nav rūpīgi pārdomāti, tajos uzrādīts pārāk daudz literatūras un nav ievērota grāmatas adresācija. To sastādīšanā gandrīz nemaz neizmanto lielāko bibliotēku izdoto bibliogrāfiju.

Bibliotēku masu darba tematika 1965. gadā galvenokārt saistīta ar Padomju Latvijas 25. gadadienu, Uzvaras svētku 20. gadskārtu, J. Raiņa un P. Stučkas 100. dzimšanas dienu.

Masu pasākumu un izstāžu skaits

	Masu pasākumi		Izstādes	
	1964. g.	1965. g.	1964. g.	1965. g.
Rajonu bibliotēkās	611	602	1315	1282
Pilsētu un pilsētciematu bibliotēkās	3749	3904	7037	7419
Kopā:	4360	4506	8352	8701

Raksturīgākās masu darba formas: tematiski vakari, tikšanās ar ievērojamiem ļaudīm, mutvārdu žurnāli, lasītāju un skatītāju konferences, disputi, polemikas, neklātienas konferences, literāras tiesas, derīgu padomu stundas, jauno grāmatu dienas, izstāžu cikli.

Radušās arī jaunas literatūras propagandas formas. Piemēram, Tukuma rajona bibliotēka kopā ar Tūrisma klubu organizēja neklātienas ceļojumus pa mūsu Dzimtenes skaistākajām vietām, piemēram, «Ceļojums pa Karpatiem», «Laivā pa Rionu», «Ceļojums uz Vidusāziju». Šajos pasākumos piedalās Tūrisma kluba biedri, kas pastāsta par apmeklēto vietu vēsturi un ceļojumos redzēto, demonstrē pašu uzņemtās filmas un diapozitīvus. Bibliotēka izliek literatūras izstādes un nolasa apskatus. Neklātienes ceļojumi ieguvuši lielu popularitāti. Par to liecina kuplais apmeklētāju skaits, literatūras izsnieguma un lasītāju skaita pieaugums Tukuma rajona bibliotēkā.

Rīgas Centrālā bibliotēka organizē īsas informācijas. Tās notiek lasītavā. Kāds no aktīvistiem 10—15 minūšu laikā informē klausītājus par jaunāko savā profesijā vai jautājumā, par kuru viņš interesējas, kā arī ieteic literatūru.

Daudzas bibliotēkas (Rīgas Centrālā, 13., 32., Jūrmalas 5. u. c.) sākušas pētīt masu pasākumu efektivitāti, t. i., kā pasākums sekmējis literatūras izsniegumu, cik pierakstīts jaunu lasītāju bibliotēkā, kā pasākums ietekmējis lasītāju interešu veidošanos. Šādu ziņu savākšana devusi iespēju novērtēt pasākumus un izvēlēties iedarbīgākās literatūras propagandas formas, mērķtiecīgāk virzīt un veidot lasītāju interesi. Piemēram, Jūrmalas 5. bibliotēka ar neklātienes ceļojumiem izraisīja lasītājos interesi par ģeogrāfijas literatūru, mēneša laikā izsniedza 52 šās nozares grāmatas.

Rajonu, pilsētu un pilsētciematu bibliotēku darbs ar sabiedriski politisko literatūru vērtējams pozitīvi. Pieaudzis sabiedriski politiskās literatūras izsniegums.

	Sabiedriski polit. literatūras izsniegums (tūkst.)		Izmaiņas (tūkst.)	Agrozība	% no kopējā izsnieguma
	1964. g.	1965. g.			
Rajonu bibliotēkās	149,5	158,0	+ 8,5	1,2	12
Pilsētu un pilsētciematu bibliotēkās	852,8	904,4	+51,6	1,3	13

Sabiedriski politiskās literatūras izsnieguma pieaugumu sekmēja, pirmkārt, bibliotēku aktivitāte sabiedriski politiskās literatūras propagandā, operatīva atsaukšanās uz svarīgiem politiskiem notikumiem, kā arī dziļāka iekļaušanās ideoloģiskās audzināšanas darbā; otrkārt, izdevniecības laidušas klajā daudz interesantākas grāmatas; treškārt, jaunāko sabiedriski politisko grāmatu propagandu veicināja Valsts bibliotēkas informatīvā izdevuma «Jaunākā sabiedriski politiskā literatūra» izmantošana.

Sabiedriski politiskās literatūras propagandā izvirzīti ļoti aktuāli temati. Visas bibliotēkas piedalījās PSKP CK un LKP CK plēnumu un PSRS Augstākās Padomes sestā sasaukuma piektās un sestās sesijas materiālu izskaidrošanā iedzīvotājiem. Bibliotēkās tika iekārtotas literatūras izstādes, stendi, organizētas pārrunas, mutvārdu žurnāli un tematiski vakari. Piemēram, Rīgas 30. bibliotēkā bija iekārtotas izstādes «PSKP CK plēnumu lēmumu dzīvē» un «Zinātniskus pamatus rūpniecības vadīšanai», Jēkabpils rajona bibliotēka izveidoja bibliotekāro plakātu «Rūpniecības darbu — komunisma celtniecības uzdevumiem atbilstošā līmenī», Zilupes pilsētas bibliotēka organizēja izstādes «Realizēsim PSKP CK marta plēnuma lēmumus» un «Lielo uzdevumu programma».

Redzamu vietu bibliotēku darbā ieņēma PSKP XXIII kongresam veltīti pasākumi. Piemēram, Krāslavas pilsētas bibliotēka iekārtoja žurnālu un avīžu rakstu kartotēku «PSKP XXIII kongresu sagaidot», Jēkabpils rajona bibliotēkā bija organizēta izstāde «Padomju tauta PSKP XXIII kongresam».

Lielu darbu bibliotēkas veica sakarā ar Padomju Latvijas 25. gadadienu. Organizētie pasākumi raksturīgi ar interesantu tematiku un lielu darba formu dažādību. Tādi bija **izstāžu cikli** (piemēram, «Padomju Latvija mūžos lai dzīvo» Rīgas Centrālajā bibliotēkā, «Padomju Latvija zied» Neretas ciemata bibliotēkā); **tikšanās ar pagrīdes cīnītājiem un ievērojamiem partijas, padomju, rūpniecības, zinātnes, literatūras un mākslas darbiniekiem, darba pirmrindniekiem** (tikšanās ar rakstniekiem Z. Skujiņu, M. Birzi, Ā. Elksni, V. Brutāni un G. Selgu Cēsu raj. bibliotēkā); **konkursi** («Ko tu zini par savu republiku» Rīgas 7. bibliotēkā, «Gadsimta ceturksni brāļu saimē» Saldus raj. bibliotēkā, «Vai tu pazīsti savu dzimto novadu» Madonas raj. bibliotēkā); **tematiski vakari** («Paaudžu stafete» Dagdas pilsētciemata bibliotēkā, «Padomju Latvijas 25 gadi» Viļakas pils. bibliotēkā); **mutvārdu**

žurnāli («Padomju Latvija vakar un šodien» Rīgas 9. bibliotēkā, «Pilsēta, kurā jūs dzīvojat» Pļaviņu pils. 1. bibliotēkā). Ikvienā bibliotēkā organizētas izstādes, stendi, kartotēkas, kā arī veikti citi individuāli un masu darba pasākumi.

Daudz pūļu bibliotēkas veltījušas militāri patriotiskās un vēsturiski revolucionārās literatūras propagandai. To sekmēja Uzvaras svētku 20. gadadienas atzīmēšana. Piemēram, Rīgas 2. bibliotēka rīkoja tematisku vakaru «Viņi nesa uzvaru», kurā lasītāji tikās ar aviācijas pulkvedi J. Ivanovu. Bibliotēka organizēja arī A. Raškevica grāmatas «Partizāna piezīmes» apspriešanu un tikšanos ar grāmatas autoru. Balvu rajona bibliotēka rīkoja tikšanos ar bijušajiem Salaspils nāves nometnes ieslodzītajiem:

Lasītāju atsaucību guva bibliotēkās iekārtotie tematiskie plaukti, izstādes un stendi, piemēram, «Paaudžu varonība», «Par Lielo Tēvijas karu» (Pļaviņu pils. 1. bibliotēkā), «Kauju ceļu lappuses», «Visas tautas lielā uzvara» (Rīgas 30. bibliotēkā), «To dienu slava nezudis» (Jēkabpils raj. bibliotēkā).

Lai palīdzētu partijas izglītības tīkla klausītājiem un propagandistiem, bibliotēkās iekārtoti tematiski plaukti, izstādes, stendi, kartotēkas. Jelgavas Zinātniskās bibliotēkas darbinieki propagandistu semināros regulāri nolasīja sabiedriski politiskās literatūras apskatus, iekārtoja izstādes un standus, popularizēja bibliogrāfiskos materiālus. Kuldīgas rajona bibliotēka propagandistiem organizēja vairākas nodarbības bibliotekāro un bibliogrāfisko zināšanu popularizēšanai.

Daudzas bibliotēkas pievērsās literatūras propagandai par tautu draudzību. Piemēram, tematisks vakars «Tautu draudzības spēks» notika Rīgas 12. bibliotēkā, «Šī brālība dzima, kad liesmoja kāvi» — Jēkabpils raj. bibliotēkā, izstādi «Tavi draugi aizrobežu zemēs» iekārtoja Apes pils 1. bibliotēkā.

Daudzi pasākumi, kurus bibliotēkas organizēja sakarā ar republikas 25. gadadienu un 20. gadadienu kopš uzvaras pār fašistisko Vāciju, sekmēja novadpētniecisko darbu. Bibliotēkas pētīja sava rajona vēsturi, izveidoja kartotēkas, organizēja izstādes, konkursus, mutvārdu žurnālus, tematiskus vakarus. Bibliotēkas uzsāka sadarbību ar novadpētniecības muzejiem. Tā Ludzas rajona bibliotēka kopā ar muzeju organizēja literāri muzikālu vakaru «Vai tu pazīsti savu pilsētu?», iekārtoja albumu un izgriezumu māpi par savu rajonu. Saldus un Ludzas rajonu bibliotēkas pētīja savu bibliotēku vēsturi.

Uzlabojies darbs ar zinātniski ateistisko un dabzinātņu literatūru. Tas kļuvis mērķtiecīgāks un daudzveidīgāks, kas arī sekmēja literatūras izsnieguma pieaugumu.

	Dabzinātņu literatūras izsniegums (tūkst.)		Izmaiņas (tūkst.)	Apgrozība	% no kopējā izsnieguma
	1964. g.	1965. g.			
Rajonu bibliotēkās	35,7	36,8	+ 1,1	1,5	3
Pilsētu un pilsētciematu bibliotēkās	229,0	247,1	+18,1	1,9	3

Zinātniski ateistiskā propaganda veikta sadarbībā ar ateistu klubiem un ateisma fakultātēm tautas universitātēs, lielāka uzmanība veltīta literatūras izraudzīšanai ateistiem. Ludzas rajona bibliotēka kopā ar ateistu klubu organizēja izstādes: «Cilvēks, dievs, kosmoss», «Es atsakos», «Reliģija mākslas gaismā», rīkoja tematisku vakaru «Kādēļ cilvēks tic dievam». Iekārtota kartotēka «Jums, ateisti».

Zilupes pilsētas bibliotēka ateisma fakultātes klausītājiem organizēja literatūras izstādes, nolasīja apskatus, kā arī apgādāja viņus ar vajadzīgo literatūru.

Vairāk nekā iepriekšējos gados bibliotēkas rīkoja dažādus masu pasākumus par zinātniski ateistiskiem tematiem. Piemēram, Limbažu pils. bibliotēka organizēja tematisku vakaru «Iedvesma, hipnoze un domu pārraidīšana», Preiļu rajona bibliotēka — «Vai tu neesi māņticīgs?». Saldus rajona bibliotēka, kuras apkalpojamā teritorijā dzīvo adventisti un baptisti, organizēja tikšanos ar bijušo adventistu sludinātāju J. Birziņu un rīkoja literāro tiesu par D. Zigmontes darbu «Ir jābūt Hovalingai», kur uz apsūdzēto sola bija sektante Irma Daujāte.

Daudzās bibliotēkās iekārtotas izstādes par šādiem tematiem: «Kā cilvēks radīja dievu», «Dzīves patiesība», «Nesamierināmie ienaidnieki», «Ziemsvētku pasaka».

Zinātniskā pasaules uzskata nostiprināšanu sekmē dabzinātņu un medicīnas literatūra, jaunāko zinātnes atziņu popularizēšana. Daudzas bibliotēkas propagandēja mūsu sasniegumus kosmosa pētīšanā. Piemēram, iekārtotas izstādes «Kas mūs interesē kosmosā», «Cilvēks, dievs, kosmoss» (Rīgas 15. bibliotēkā), «Debess un zeme» (Jūrmalas 1. bib-

liotēkā), «Visuma tālēs» un «Neparastās debess parādības» (Saldus raj. bibliotēkā).

Medicīnas literatūras popularizēšanai Jūrmalas 1. bibliotēka organizēja mutvārdu žurnālu «Ķīmija un medicīna», Jūrmalas 3. bibliotēka — pārrunas «Jaunākie ārstēšanas veidi mūsu kūrortā», Zilupes pils. bibliotēka — izstādi «Padomju medicīna un tās nākotne».

Neškatoties uz to, ka vairums rajonu, pilsētu un pilsētciematu bibliotēku aktivizēja ateisma un dabzinātņu literatūras propagandu, atsevišķās bibliotēkās šis darbs ir veikts nepiemierinoši, par ko liecina nelielais izsniegums.

Brocēnu pilsētciemata bibliotēkā	— 29 vien.
Zilākalna " "	— 29 "
Piltenes pilsētas " "	— 81 "
Alojas pilsētciemata " "	— 91 "

Analizējot tematiku zinātniski ateistiskās literatūras propagandā, jāsecina, ka bibliotēkas vēl nepietiekami izmanto periodiku, kurā atspoguļojas jaunākie pētījumi dabas zinātnēs. Tā neviena bibliotēka nebija propagandējusi literatūru par jauno medicīnas nozari — kosmisko medicīnu, par pētījumiem ar delfīniem, par bioniku, radiobioloģiju un citiem aktuāliem jautājumiem, kaut gan šie temati bija paredzēti 1965./66. m. g. kultūras darbinieku semināros un iztirzāti izdevumā «Materiāli kultūras un izglītības darbinieku semināra bibliotekāru sekcijas darbam 1965. gada maijam — jūnijam».

Tehnikas literatūras propagandu sekmēja LPSR Zinātņu akadēmijas un Latvijas PSR Zinību biedrības organizētais zinātnes un tehnikas progresa propagandas mēnesis. Tehnikas literatūras izsniegums nedaudz pieaudzis.

	Tehnikas literatūras izsniegums (tūkst.)		Izmaiņas (tūkst.)	Agrozība	% no kopējā izsnieguma
	1964. g.	1965. g.			
Rajonu bibliotēkās	86,8	87,7	+ 0,9	2,8	7
Pilsētu un pilsētciematu bibliotēkās	485,3	490,8	+ 5,5	2,2	7

Bibliotēku darbinieki rūpīgāk iepazinuši tehnikas literatūru, tādēļ pasākumu tematika kļuvis interesantāka. Piemēram, tematiska pēcpusdiena «Ceļojums tehnikas pasaulē» un izstāde

«Zinātne, miers un komunisms» organizēta Rīgas 13. bibliotēkā, lekcija — apskats «Bioloģija un kibernetika» un tikšanās ar žurnāla «Zinātne un Tehnika» redakcijas darbiniekiem notika Rīgas Centrālajā bibliotēkā, plakātu «Radiotehnika mūsdienās» izgatavoja Jēkabpils raj. bibliotēka, izstāde «Mūsu laikmets — radioelektronikas laikmets» iekārtota Āpes pils. 1. bibliotēkā, izstāde «Palīgs elektrotehniķiem» — Krāslavas pils. bibliotēkā, disputs jaunatnei «Kosmoss zinātnē un fantastikā» sarīkots Pļaviņu pils. 1. bibliotēkā.

Pētot lasītāju sastāvu un intereses, bibliotēkas rūpīgāk iepazīstina lasītāju vajadzības, sniedza labāku palīdzību aroda zināšanu apgūšanā un kvalifikācijas celšanā, sekmēja tehnikas amatieru darbu. Piemēram, jau vairākus gadus lasītāji izmanto Jēkabpils rajona bibliotēkā iekārtoto tehnikas literatūras stūrīti, kur izlikta literatūra specialitātes apgūšanai un kvalifikācijas celšanai dažādu profesiju strādniekiem — atslēdzniekiem, virpotājiem, frēzētājiem, mūrniekiem, apmetējiem, krāsotājiem, galdniekiem.

Rīgas 15. bibliotēka jaunajiem fotoamatieriem iekārtoja izstādi «Mācies fotografēt».

Darbu ar tehnikas literatūru bibliotēkas varētu vēl uzlabot, ja latviešu valodā izdotu vairāk šīs nozares grāmatu. Piemēram, trūkst grāmatu par radiotehniku, metālapstrādi, galdniecību, apmetuma darbiem, jaunāko tehniku celtniecībā, literatūras kinoamatieriem, populāru brošūru par jaunākajiem sasniegumiem tehnikā (lazeriem, hemotroniku, nākotnes transporta problēmām u. c.).

Lauksaimniecības literatūras propagandā 1965. gadā rajonu bibliotēkās vērojams apsikums, kā rezultātā samazinājies izsniegums par 2,5 tūkstošiem. Neapmierinoši ar lauksaimniecības grāmatām strādājušas:

Bibliotēkas	Lauksaimniecības lit. izsniegums (tūkst.)		Izmaiņas
	1964. g.	1965. g.	
Rīgas rajona	2,5	1,2	—1,3
Liepājas „	3,5	2,3	—1,2
Gulbenes „	2,8	1,9	—0,9
Cēsu „	6,2	5,4	—0,8
Ludzas „	2,5	1,8	—0,7

Par to, ka lauksaimniecības jautājumu propagandai bibliotēkas nav pietiekami pievērsušas uzmanību, liecina arī pasākumu skaita samazināšanās par 87 un propagandas formu vienpusība.

Zināmā mērā lauksaimniecības literatūras izsniegumu ietekmēja arī nabadzīgais izdevniecības «Liesma» izdoto grāmatu klāsts, kas pēdējos piecos gados samazinājies par vairāk nekā 50%. Trūkst mācības grāmatu lopkopībā, speciālās literatūras zootehniķiem un mehanizatoriem, populāru grāmatu par pirmrindas pieredzi.

Aktīvu darbu bibliotēkas veikušas PSKP CK marta plēnuma lēmumu propagandā. Organizēti mutvārdu žurnāli un tematiski vakari, izstādes un stendi, literatūras apskati. Mutvārdu žurnāls «Lauksaimniecībai stabilu ekonomisko pamatu» notika Apes pils. 1. bibliotēkā, izstāde «Jaunas iespējas — jauni plāni» iekārtota Saldus raj. bibliotēkā, stends «Ko dos Cēsvides padomju saimniecība PSKP CK 1965. gada marta plēnuma lēmumu realizēšanā» — Cēsvides pilsētiemata bibliotēkā.

Popularizēta arī citu tematu literatūra. Tā Madonas rajona bibliotēka, sadarbojoties ar rajona pirmrindas pieredzes propagandas namu, organizēja 7 lauksaimniecības literatūras apskatus, iekārtoja izstādes «Pirmrindnieku pieredzi katrā saimniecībā», «Lauku mēslošana ziemā», «Jaunākais fermu mehanizācijā». Lauksaimniecības literatūras fonda apgrozība Madonas rajona bibliotēkā pieaugusi no 0,8 uz 1,0. Zilupes bibliotēkas darbinieki sastādīja ieteicamās literatūras sarakstus «Ko lasīt mehanizatoram», «Ko lasīt slaucējai», «Ko lasīt laukopjiem». Pļaviņu 2. bibliotēka iekārtoja izstādes «Ķīmija cīņā pret nezālēm», «Audzēsim vairāk dārzeņu», «Mehанизator, ražas liktenis tavās rokās».

Darbā ar lauksaimniecības literatūru ir šādi galvenie trūkumi:

1) Rajonu bibliotēkas nepietiekami sadarbojas ar lauksaimniecības ražošanas pārvaldēm, novatoru klubiem, neizmanto lauksaimniecības speciālistu seminārus un sanāksmes, lai sniegtu informāciju par jaunāko lauksaimniecības literatūrā.

2) Bibliotēkas maz izmantojušas Valsts bibliotēkas izdevumu «Jaunākā lauksaimniecības literatūra» un citu lauksaimniecības literatūras bibliogrāfiju.

Daijliteratūras un mākslas grāmatu propaganda galvenokārt saistīta ar Padomju Latvijas 25. gadadienu un

J. Raiņa 100. dzimšanas dienu. Katrā rajonā organizētas tikšanās ar rakstniekiem un mākslas darbiniekiem, piemēram, ar rakstnieku J. Niedri (Jēkabpils pils. bibliotēkā), A. Griguli (Limbažu pils. bibliotēkā), J. Sudrabkalnu un V. Rūju (Rīgas 10. bibliotēkā), L. Vāczemnieku un U. Plotnieku (Rīgas 6. bibliotēkā), ar māksliniekiem V. Artmani un E. Pāvulu (Balvu raj. bibliotēkā), gleznotājiem Dž. un J. Skulmēm, V. Toropinu, O. Ābolu un E. Baltmani (Jēkabpils raj. bibliotēkā).

Notikuši interesanti tematiski pasākumi par latviešu literatūru un mākslu. Piemēram, latviešu padomju mūzikas pēcpusdiena notika Rīgas 5. bibliotēkā, literāra konference «Jaunā cilvēka tēls latviešu padomju literatūrā» — Rīgas 10. bibliotēkā, apskats «Mūsu laikabiedra tēls latviešu padomju literatūrā» — Rīgas Centrālajā bibliotēkā.

Katra bibliotēka rīkoja vairākus pasākumus J. Raiņa 100. dzimšanas dienas atcerei. Piemēram, literārs vakars «Raiņa balss skan pāri robežām» notika Jūrmalas 2. bibliotēkā, «J. Rainim 100 gadu» — Saldus un Cēsu raj. bibliotēkās, «J. Raiņa personība» — Rīgas 15. bibliotēkā, izstāžu cikls «Mēs tāles sniegsim, kur saule aust!» organizēts Neretas pilsētcietmata bibliotēkā.

Par godu Uzvaras svētku 20. gadadienai bibliotēkas propagandēja daiļliteratūru par Lielo Tēvijas karu, padomju cilvēku varonību, drošmi un pašizliedzību. Rīgas 10. bibliotēkā populāras bija tematiskas daiļliteratūras izstādes «Ieroču biedri», «Pa partizānu takām» u. c. Cēsu rajona bibliotēka organizēja pārrunas par K. Simonova triloģiju «Ieroču biedri», «Dzīvie un mirušie» un «Par kareivjiem nepiedzimst».

Vairākas bibliotēkas pievērsušās dzejas propagandai. Piemēram, Daugavpils 2. bibliotēka rīkoja revolucionārās poēzijas vakaru, Madonas rajona, Jēkabpils pilsētas, Daugavpils 3. bibliotēkā notika S. Jeseņinam veltīti tematiski vakari.

Lielāka uzmanība pievērsta mūzikas literatūras propagandai. Rīkoti E. Dārziņam (Madonas raj., Jūrmalas 3. bibliotēkā), P. Čaikovskim (Valdemārpils pilsētas, Jelgavas 3. bibliotēkā), A. Žilinskim (Balvu raj. bibliotēkā), M. Oginskim (Rīgas 8. bibliotēkā) veltīti literāri muzikāli vakari. Izstāde «J. Sibēliuss» iekārtota Saldus raj. bibliotēkā, «A. Glazunovs» — Jelgavas 2. bibliotēkā, «L. Bēthovens» — Jēkabpils pils. bibliotēkā. Literāri muzikālo vakaru dalībnieki

noklausījās skaņu ierakstus, pašdarbnieku un skolu audzēkņu priekšnesumus.

Cēsu rajona bibliotēka labi sadarbojas ar tautas universitātes literatūras un mākslas fakultāti. Bibliotēkas darbinieki sagatavoja un vadīja nodarbības «Grāmata un mūzika», «Rakstnieka meistarība», kā arī organizēja tikšanos ar rakstnieku M. Birzi.

Darbs ar daiļliteratūru un mākslas grāmatām kļuvis daudzveidīgāks un interesantāks.

3. FONDI

Kopējais grāmatu fonds rajonu, pilsētu un pilsētciematu bibliotēkās 1966. gada 1. janvārī bija 4096,7 tūkstoši vienību. No jauna iegādāti 391,3 tūkstoši, bet izslēgts 178,1 tūkstošus grāmatu. Kopējā fonda sadalījums pa nozarēm 1965. gadā maz mainījies, nedaudz pieaudzis tehnikas un daiļliteratūras īpatnējais svars.

Fondu sastāvs pēc nozarēm 1966. g. 1. janvārī
(% no kopējā fonda)

	Sabiedriski polit. literatūra		Dabzinātņu literatūra		Tehnikas literatūra	
	1964. g.	1965. g.	1964. g.	1965. g.	1964. g.	1965. g.
Rajonu bibliotēkās	20,6	20,3	3,6	3,6	4,3	4,7
Pilsētu un pilsēt- ciematu bibliotē- kās	20,0	19,2	3,8	3,8	5,7	6,4

	Lauksaimniecī- bas literatūra		Daiļliteratūra		Mākslas literatūra	
	1964. g.	1965. g.	1964. g.	1965. g.	1964. g.	1965. g.
Rajonu bibliotēkās	4,7	4,7	46,9	47,6	4,1	4,3
Pilsētu un pilsēt- ciematu bibliotē- kās	2,9	2,7	45,7	45,9	4,4	4,3

Rajonu, pilsētu un pilsētciematu bibliotēku fondu komplektēšanā ieviesta jauna kārtība. Visas bibliotēkas literatūru 1966. gadam pasūtīja pēc izdevniecību tematiskajiem plāniem. Daudz pūļu šai darbā ieguldīja rajonu bibliotēkas, pasūtot literatūru visām rajona, ciemu, mazo pilsētu un pilsētciematu bibliotēkām. Lai nodrošinātu bibliotēku fondu profilētu papildināšanu, rajonu bibliotēkas savāca ziņas par ikvienas bibliotēkas fondu, lasītāju skaitu, sastāvu un interesēm, apkalpojamā mikrorajona īpatnībām un izveidoja rajona profila un profesiju kartotēkas.

Jēkabpils, Gulbenes, Liepājas rajonu, Alūksnes pilsētas, Neretas ciemata un citas bibliotēkas iekārtoja pasūtītās literatūras kartotēkas. Lielāka uzmanība veltīta fondu komplektēšanas koordinācijai. Jēkabpils rajona bibliotēka literatūras pasūtījumus pēc tematiskajiem izdevniecību plāniem saskaņo ar pilsētas, dzelzceļnieku arodbiedrības, partijas politiskās izglītības kabineta, bērnu bibliotēkām, Rīgas 8. bibliotēka koordinē fonda komplektēšanu ar partijas politiskās izglītības kabineta un rūpniecību bibliotēkām, Ventspils 1. bibliotēka sākusi sastādīt vienotu komplektēšanas koordinācijas plānu.

Vairākās bibliotēkās (Liepājas un Jelgavas zinātniskajās, Jēkabpils, Saldus, Dobeles rajonu, Ventspils 1. bibliotēkā) iekārtoti periodikas kopkatalogi.

Bibliotēkas turpinājušas lasītāju interešu pētišanu, papildinājušas un precizējušas lasītāju profesiju un interešu kartotēkas.

Bibliotēku fondi salīdzināti ar profila un profesiju kartotēkām. Piemēram, Liepājas rajona bibliotēka noskaidroja, cik daudz literatūras ir dažādiem lauksaimniecībās speciālistiem, un sastādīja trūkstošās literatūras kartotēku. Kārsavas pilsētas bibliotēka konstatēja, ka maz grāmatu pirmās klases šoferiem, trūkst populāras literatūras elektrotehnikā un radiotehnikā, Gulbenes rajona bibliotēka analizēs rezultātā konstatēja, ka 8 aditājam viņu specialitātē nav nevienas grāmatas.

Fondu analizēs laikā izņemta neprofilā literatūra un nodota apmaiņas fondam. Piemēram, Rīgas Centrālā bibliotēka organizēja pilsētas bibliotēku apmaiņas fondu. Sekmīgi darbojas Jēkabpils rajona bibliotēkas apmaiņas fonds, kas sastāv no 9214 vienībām. Citām bibliotēkām nodotas 7932 vienības. Šo fondu aktīvi izmantoja kolhozu, padomju saimniecību, skolu un arodbiedrību bibliotēkas.

Brīvas pieejas fondā bibliotēkas centušās tuvināt radniecīgās nodaļas, lai labāk atklātu grāmatu bagātības un atvieglotu lasītājiem literatūras izraudzīšanu. Jauninājumus nodaļu izvietojumā ieviesusi Ludzas rajona bibliotēka. Piemēram, zinātniski ateistiskā literatūra atrodas blakus plauktam «Grāmatas par dabu un tās likumiem». Plauktos ar nosaukumu «Pagātnes lappuses» novietota literatūra par vēsturi, partijas vēsturi, kā arī vēsturiski romāni. Plauktos «Mūsu laikabiedrs» ir literatūra par komjaunatni, morāles jautājumiem un daiļliteratūra par jaunatni.

Lai gan 1965. gadā fondu komplektēšanā bibliotēkas veica lielu darbu, tomēr fondu sastāva uzlabošanā vēl jāstrādā.

Bibliotēku darbinieki fondu analīzi dažkārt izdara formāli, maz seko pasūtītās literatūras saņemšanai, nepietiekami rūpējas par trūkstošās literatūras iegādi, fondos uzkrāj novecojušu, neprofila un dubletu literatūru.

Nepietiekoši izvērsta komplektēšanas koordinācija Daugavpilī, Rēzeknē, Jūrmalā, Rīgā, kā arī rajonu centros.

II. CIEMU BIBLIOTĒKAS

I. IEDZIVOTĀJU BIBLIOTEKĀRĀ APKALPOŠANA

Bibliotēku tīkls. 1965. gadā republikā darbojās 683 ciemu bibliotēkas. No jauna atvērtas divas ciemu bibliotēkas: Balvu rajona Nikolajevas un Daugavpils rajona Kalkūnes ciema 2. bibliotēka.

Valsts bibliotēku tīklu laukos papildina kolhozu, padomju saimniecību, zvejnieku arteļu bibliotēkas. Piemēram, Liepājas rajona kolhozi «Aistere», «Nākotne», «Uzvara» un «Vienība», padomju saimniecības «Liepāja» un «Grobiņa» algo bibliotēkārus, regulāri iegādājas jaunākās grāmatas un periodiku bibliotēkām. Labi strādā Rīgas rajona kolhozu «Daugava» un «Pionieris» bibliotēkas.

Tomēr daudzu kolhozu bibliotēku darbs ir vājš vai pavisam apstājis.

Republikā ir izveidojušās labas zvejnieku arteļu bibliotēkas, kas veic vispusīgu grāmatu propagandu zvejnieku vidū. Tā labi darbojas Tukuma rajona z/a «Selga» bibliotēka (izsniegums — 3,5 tūkstoši, lasītāju skaits ap 500), z/a «Padomju zvejnieks» bibliotēka, Jūrmālas z/a «Uzvara» bibliotēka un citas. Tomēr ir bibliotēkas, kuru darbs neapmierina, piemēram, Talsu rajona z/a «Brīvais zvejnieks» bibliotēka Mazirbē, z/a «Banga» Ģipkas un Melnsila bibliotēkas, Valmieras rajona z/a «Enkurs» bibliotēka.

Stacionāro bibliotēku tīklu papildina **pārvietojamās bibliotēkas**. 656 ciemu bibliotēkām bija 2357 pārvietojamās bibliotēkas. 27 ciemu bibliotēkām nav pārvietojamo bibliotēku. Katrai ciema bibliotēkai vidēji ir 3—4 pārvietojamās bibliotēkas.

Aktīvs pārvietojamo bibliotēku darbs sekmē lasītāju skaita pieaugumu. Piemēram, Ogres rajona Birzgales ciema bibliotēka organizēja 9 pārvietojamās bibliotēkas, tā panākdama lasītāju skaita pieaugumu par 116, kaut arī ciema bibliotēkas telpas pusgadu remontēja. Madonas rajona Kūsas ciema bibliotēka

organizēja 6 pārvietojamās bibliotēkas, no kurām 3 cīnās par katra iedzīvotāja iesaistīšanu lasītāju skaitā.

Pārvietojamās bibliotēkas dažkārt apkalpo lielu lasītāju skaitu. Tā Liepājas rajona Dunalkas ciema bibliotēka apkalpo 319 ģimenes, no tām pārvietojamās bibliotēkās lasa 142 ģimenes, t. i., 44%. Arī Madonas rajona Praulienas ciema 5 pārvietojamās bibliotēkās lasa 40% no bibliotēkas lasītāju skaita.

Tur, kur pārvietojamo bibliotēku vadītāji darbu organizē pareizi un ir ne tikai grāmatu izsniedzēji, bet arī labi grāmatu propagandisti, darba rādītāji ir manāmi uzlabojušies. Par to liecina Liepājas rajona pārvietojamo bibliotēku izsniegums pa zinātņu nozarēm:

	Sabiedriski politiskā literatūra	Lauksaimnie- cības literatūra	Mākslas literatūra	Pārējā literatūra
1964. g.	3818	1685	837	2388
1965. g.	5907	5987	2040	3288

Lai uzlabotu savu lasītāju apkalpošanu, pārvietojamo bibliotēku vadītāji pieraksta lasītāju pieprasītās grāmatas, nosūta šos sarakstus stacionārajai bibliotēkai, lai tā varētu savlaicīgi komplektēt pārvietojamo bibliotēku. Tādas pieprasījumu burtņīcas iekārtojusi Cēsu rajonā Zosēnu ciema, Madonas rajona Dzelzavas ciema bibliotēka.

Literatūras propaganda pārvietojamās bibliotēkās kļuvusi dziļāka un saturīgāka. Pārvietojamo bibliotēku vadītāji organizē arī masu pasākumus, piemēram, Saldus rajona Remtes, Cēsu rajona Vecpiebalgas, Madonas rajona Kusas un citu bibliotēku pārvietojamās bibliotēkās.

Lai pārvietojamo bibliotēku darbs atbilstu mūsdienu bibliotēku uzdevumiem, daudzas ciemu bibliotēkas reizi ceturksnī apmāca savu pārvietojamo bibliotēku vadītājus, piemēram, Ogres rajona Birzgales, Iršu ciemu bibliotēkās.

Neatļaujama ir to bibliotēku vadītāju rīcība, kas nepamatoti samazina pārvietojamo bibliotēku skaitu, piemēram, Ogres rajona Daugaviešu, Dobeles rajona Bukaišu, Madonas rajona Aronas ciema un citas bibliotēkās. So bibliotēku darba rādītāji ir samazinājušies. Nav pārvietojamo bibliotēku Rīgas rajonā 6 ciemu bibliotēkās, Ludzas un Valmieras rajonā 4 ciemu bibliotēkās, Tukuma rajonā 3 ciemu bibliotēkās.

Vēl daudzās pārvietojamās bibliotēkās 1) grāmatas netiek mainītas regulāri, 2) tajās nekomplektē dažādu nozaru literatūru, 3) pārvietojamo bibliotēku darbinieki bieži vien iesaka

tikai daiļliteratūru, maz propagandē sabiedriski politisko un citu nozaru literatūru.

2. LASĪTAJU APKALPOŠANA. LITERĀTURAS PROPAGANDA. MASU DARBS

	Lasītāju skaits (tūkstošos)			Lasāmība
	1964. g.	1965. g.	Izmaiņas 1965. g.	
Ciemu bibliotēkās	228,4	215,6	-12,8	16,8
Vienas bibliotēkas vidējais lasītāju skaits	335	316	-19	

Bibliotēkas nav izmantojušas visas iespējas iedzīvotāju iesaistīšanā par lasītājiem, tādēļ lasītāju skaits ciemu bibliotēkās ir samazinājies. Nav panākts, lai iepriekšējos gados iesaistītie lasītāji lasītu regulāri.

	Lasītāju skaits		
	1964. g.	1965. g.	Izmaiņas 1965. g.
Dobeles rajona ciemu bibliotēkās	14.037	11.521	-2.516
Tukuma " " "	10.691	9.094	-1.597
Liepājas " " "	11.415	10.084	-1.331
Rēzeknes " " "	12.421	11.165	-1.256
Saldus " " "	7.361	6.182	-1.179
Rīgas " " "	13.350	12.202	-1.148
Krāslavas " " "	12.367	11.480	- 887

Lasītāju skaita samazināšanos zināmā mērā ietekmēja trūkumi pārvietojamo bibliotēku darba organizācijā. Nav panākts, ka ar pārvietojamām bibliotēkām, filiālem un izsniegšanas punktiem tiek apkalpota visa ciema teritorija. Piemēram, Saldus rajona Blīdienes ciema bibliotēkā pārvietojamo bibliotēku darbs pamests novārtā un arī lasītāju skaits samazinājies par 156.

Atsevišķos gadījumos lasītāju skaitu ietekmēja jaunu citu sistēmu bibliotēku atvēršana ciemu teritorijā. Tā Dobeles rajonā Iles ciema bibliotēkā lasītāju skaits samazinājās par 91, jo pansionātā, kur visus iepriekšējos gadus bija pārvietojamā bibliotēka, tika iekārtota stacionārā bibliotēka.

Tukuma rajona Engures ciema bibliotēka (ap 300 lasītāju) 1965. gadā nodota zvejnieku artelim «Padomju zvejnieks». Tās

vietā no jauna organizētajai Apšuciema bibliotēkai darba rādītāji vēl ir nelieli.

Literatūras izsniegums (tūkstošos)

	1964. g.	1965. g.	Izmaiņas 1965. g.	Aprozība
Ciemu bibliotēkās	3717,2	3642,5	-74,7	0,8
Vienas bibliotēkas vidējais izsniegums	5.458	5.333	-125	

Izsniegums pieaudzis vairāku rajonu ciemu bibliotēkās:

	1964. g.	1965. g.	Izmaiņas 1965. g.
Kuldīgas rajona ciemu bibliotēkās	87.516	96.441	+8.925
Ludzas " " "	189.597	197.456	+7.859
Jēkabpils " " "	164.606	170.965	+6.359

Literatūras izsnieguma samazināšanās tālāk minētajos rajonos liek šo bibliotēku darbiniekiem nopietni padomāt par klūdām un trūkumiem bibliotēku darbā un to uzlabot.

Izsniegums

	1964. g.	1965. g.	Izmaiņas 1965. g.
Tukuma rajona ciemu bibliotēkās	171.265	142.346	-28.919
Rēzeknes " " "	176.239	148.192	-28.047
Daugavpils " " "	301.835	287.346	-14.489
Bauskas " " "	182.126	168.891	-13.235
Krāslavas " " "	196.755	183.498	-13.257

Darbu ar lasītājiem sevišķi traucē biežā darbinieku maiņa un ilgstoši telpu remonts, kas likumsakarīgi noved pie visu darba rādītāju pazemināšanas. Divreiz mainījās vadītāji Tukuma rajona Sēmes ciema bibliotēkā, tātad divreiz izdarīta arī fondu pārbaude. Bauskas rajonā 6 bibliotēkās mainījās vadītāji. Vairākas Daugavpils rajona bibliotēkas (Osagala, Lipinišķu, Mežciema) bija slēgtas remonta dēļ.

Bibliotekāriem tomēr ir jāmeklē iespējas arī remonta laikā apkalpot savus lasītājus.

Dažkārt darbu traucē biežā bibliotekāru nodarbināšana citos pienākumos.

Literatūras izsniegums pa nozarēm (tūkstošos)

	1964. g.	1965. g.	Izmaiņas	Aproģzība	
				1964. g.	1965. g.
Sabiedriski politiskā literatūra	249,0	250,6	+ 1,6	0,4	0,4
Dabzinātņu literatūra	71,0	68,4	- 2,7	0,5	0,5
Tehnikas literatūra	105,4	102,5	- 2,9	0,7	0,6
Lauksaimniecības literatūra	189,2	178,8	-10,4	0,6	0,6
Daiļliteratūra	2065,3	1997,2	-68,1	1,2	1,1

1965. gadā **individuālais darbs** ciešāk saaudzis ar **masu darbu**, tika padziļināta diferencēta lasītāju apkalpošana, masu pasākumi organizēti atsevišķām lasītāju grupām.

Lai precīzi zinātu savu lasītāju sastāvu un intereses, labāk komplektētu un izmantotu bibliotēku fondus, daudzas ciemu bibliotēkas sastādīja profesiju kartotēkas.

Atsevišķas bibliotēkas profesiju kartotēkas izmanto, lai no teiktu katrai grāmatai savu lasītāja adresi. Tā Liepājas rajona Gramzdas ciema Aizviķu bibliotēka, saņemot jaunās grāmatas, pēc šīs kartotēkas sastāda adresācijas lapiņas sabiedriski politiskajām, lauksaimniecības un tehnikas grāmatām.

Lopkopji, laukopji, mehanizatori, lauksaimniecības speciālisti ir galvenās grupas, kuras izdalītas ciemu bibliotēkās un ar kurām tiek veikts padziļināts individuālais lasītāju apkalpošanas darbs. Šādas grupas ir izdalītas Ogres rajona Iršu un Ņeipenes ciemu, Kuldīgas rajona Rumbas ciema, Valkas rajona Grundzāles ciema un citās bibliotēkās. Balvu rajona Vecumu ciema bibliotēkā ir šādas lasītāju grupas:

- 1) lopkopji
 - a) slaucējas,
 - b) cūkkopji;
- 2) mehanizatori
 - a) traktoristi,
 - b) šoferi;
- 3) jaunieši,
 - a) kas strādā un nemācās,
 - b) kas strādā un mācās;
- 4) lauksaimniecības speciālisti.

Katrai grupai ir sastādīti lasīšanas plāni, kas palīdz apgūt un ieviest jaunākās darba metodes, pirmrindas pieredzi, palīdz vispārīgo un speciālo zināšanu apgūšanā, komunistiskā apziņuma veidošanā, estētiskās gaumes izkopšanā.

Ipaši jāatzīmē Jēkabpils rajona ciemu bibliotēku darbs ar lasītāju grupām. Gāndrīz visas rajona bibliotēkas izdalījušas jau minētās lasītāju grupas, tām pārdomāti izrauga literatūru. Jēkabpils rajona Vāriešu ciema bibliotēka informē iedzīvotājus lopkopju un citās sanāksmēs, kā arī vietējās radiopārraidēs par jaunāko un speciālo literatūru, izstrādā katrai lasītāju grupai ieteicamās literatūras sarakstus. Arī masu pasākumus organizē atsevišķām grupām, piemēram, mutvārdu žurnālu «Darba ražīgums — izaugsmes rādītājs», lauksaimniecības pirmrindnieku pieredzes vakarus un citus pasākumus.

Izstādes un citus pasākumus fermās, slaucēju istabās un brigādēs rīko Madonas rajona Indrānu bibliotēka.

Grupu lasīšanas analīzi izdara Ogres rajona Iršu un Ķeipenes ciemu, Jēkabpils rajona Atašienes, Vāriešu, Vietalvas, Balvu rajona Loginu ciema bibliotēkas. Analīzes rezultāti izmantoti, uzlabojot lasītāju apkalpošanu, organizējot darbu tā, lai katrs lasītājs izlasītu savā specialitātē vismaz 2—3 grāmatas. Tas panākts Balvu rajona Loginu ciema, Madonas rajona Indrānu un Kusas ciema, Bauskas rajona Gailīšu ciema un citās bibliotēkās. Tomēr bibliotekāriem jāizsniedz ne tikai literatūra par specialitāti, bet arī grāmatas, kas veicina vispusīgu lasītāju attīstību.

Daudzās bibliotēkās izdalītas jauniešu grupas ar šādām apakšgrupām: jaunieši, kas strādā un mācās, un jaunieši, kas strādā un nemācās. Sevišķa uzmanība tiek veltīta šo grupu lasītāju formulāru analīzei. To dara Valkas rajona Birzuļu ciema bibliotēka ne retāk kā reizi ceturksnī, Rēzeknes rajona Stojerovas ciema bibliotēka — divas reizes gadā, Balvu rajona Vectilžas ciema bibliotēka — divas reizes gadā.

Tomēr individuālajā darbā ar lasītājiem bibliotēkās ir vēl daudz trūkumu. Dažkārt lasītāju formulārus sakārto pēc lasītāju profesijām, bet tālāk nekādu individuālo darbu neveic, formulārus neanalizē, literatūras izvēli nepārdomā, formulāru analīzes rezultātus neizmanto turpmākajā darbā ar lasītājiem. Šis darbs arī jāplāno tāpat kā citi bibliotekārā darba procesi.

Masu pasākumu skaits ciemu bibliotēkās ir nedaudz palielinājies.

Ciemu bibliotēkās	Masu pasākumu skaits		Izmaiņas 1965. g.
	1964. g.	1965. g.	
	13.464	13.983	+519

Masu pasākumus organizēja visas bibliotēkas. Caurmērā katrā ciema bibliotēkā rīkoto masu pasākumu skaits palielinājies

1964. g. — 19,8
1965. g. — 20,4

Izstāžu skaits

	1964. g.	1965. g.	Izmaiņas 1965. g.
Ciemu bibliotēkās	18.292	18.981	+689

Caurmērā katrā ciema bibliotēkā organizēto izstāžu skaits:

1964. g. — 27
1965. g. — 28

Masu darba tematikā atspoguļojās šādi ievērojami notikumi mūsu valsts dzīvē:

PSKP CK marta un novembra plēnumi;

Uzvaras dienas 20. gadadiena;

Padomju Latvijas 25. gadadiena;

Pētera Stučkas 100 gadu jubileja;

latviešu Tautas dzejnieka Raiņa 100 gadu jubileja.

Atbilstoši šiem tematiem bibliotēkas organizēja masu pasākumu ciklus. Tematiskajā ciklā ietilpst dažādi masu darba veidi: izstādes (arī izstāžu cikls), disputi, konkursi, tematiski vakari (arī vakaru cikls) un citi pasākumi.

Ievērojamu vietu bibliotēku masu darbā ieņem tikšanās vakari ar Oktobra revolūcijas, pilsoņu kara, Lielā Tēvijas kara dalībniekiem, darba pirmrindniekiem, rakstniekiem, māksliniekiem. Šiem pasākumiem ir liela nozīme ideoloģiskās audzināšanas darbā. Uz klausot šo cilvēku dzīvo vārdu, emocionālu stāstījumu, vakara dalībnieki saturu uztver daudz dziļāk, un pasākuma ietekme ir lielāka. Dzīvais vārds palīdz labāk izprast Oktobra revolūcijas notikumu nozīmi, veicina padomju patriotisma audzināšanu, pastiprina interesi par sava novada vēsturi, attīstības perspektīvām, ievērojamiem cilvēkiem, literatūru un mākslu. Pēc tikšanās vakariem literatūras izniegums parasti pieaug. Preiļu rajona Aglonas ciema bibliotēka organizēja kopīgu vakaru ciema iedzīvotājiem un Jeņingradiešiem, kas vasaru pavadā Aglonā, iepazīstināja šos cilvēkus ar Padomju Latvijas izaugsmi. Viņi izlasījuši arī 395 grāmatas par mūsu republiku.

Sabiedriski politiskās literatūras propagandā vērojamas dažas jaunas iezīmes: pirmkārt, tā ir kļuvusi aktuālāka un operatīvāka, otrkārt, prasmīgi saistīta ar republikas, novada,

ciema, saimniecības uzdevumiem, treškārt, tai piemīt izteikts novadpētniecisks raksturs.

Tā PSKP CK marta plēnuma lēmumus bibliotēkas propagandēja, saistot plēnuma izvirzītos uzdevumus ar sava rajona, kolhoza, padomju saimniecības uzdevumiem. Madonas rajona Indrānu bibliotēka organizēja tematiskus vakarus «PSKP CK marta plēnuma lēmumi ienāk dzīvē» un «PSKP CK marta plēnuma devums mūsu saimniecībai». Stendā «Ko mums dod PSKP CK marta plēnums» parādīts, kā saimniecība panāk līdzekļu ekonomiju un kā šos līdzekļus izmantos.

Cienu bibliotēkas plaši propagandēja PSRS Augstākās Padomes sestā sasaukuma ceturtnās sesijas materiālus par pensijām un pabalstiem, par darba algas paaugstināšanu strādājošiem.

Sakarā ar Uzvaras 20. gadadienu bibliotēkas rīkoja tikšanās vakarus ar Lielā Tēvijas kara cīnītājiem, partizānu kustības dalībniekiem, bijušajiem koncentrācijas nometņu ieslodzītajiem, viņu tuviniekiem. Līdz šim tādus tikšanās vakarus rīkoja rajonu un pilsētu bibliotēkas. 1965. gadā šis pasākuma veids nostiprinājās cienu bibliotēkās. Tikšanās vakari organizēti Tukuma rajona Zemītes ciema, Jēkabpils rajona Zasas ciema, Saldus rajona Jaunauces un Pampāļu cienu un citās cienu bibliotēkās. Dobeles rajona Iles ciema bibliotēka organizēja tikšanos ar Lielā Tēvijas kara varoņa lidotāja V. Močalova māti, kas atbrauca no Krasnodonas apgabala. Bibliotēkas iekārtoja stendus, kuros novietoja materiālus par sava rajona vai ciema Lielā Tēvijas kara dalībniekiem. Ogres rajona Taurupes ciema bibliotēka stendā parādīja sava ciema Lielā Tēvijas kara dalībnieku lotogrāfijas, viņu ciņas ceļus, apbalvojumus, viņu gaitas šodien. Atsevišķs stends veltīts Taurupes ciema kritušo cīnītāju piemiņai. Līdzīgi stendi bija Jēkabpils rajona Leimaņu ciema, Ogres rajona Sūntažu ciema Juglas, Ludzas rajona Jučevas un citās bibliotēkās.

Noskaidrojot sava novada Lielā Tēvijas kara cīnītājus, vācot ziņas par tiem, kas cīnījušies par novada atbrīvošanu, bibliotēkas veica lielu novadpētniecības darbu. Šo darbu nedrīkst pamest novārtā, bet tieši otrādi — sagaidot Lielā Oktobra 50. gadadienu, bibliotēkām novadpētniecības darbs jāpadziļina, vēl lielāka uzmanība jāveltī novadpētniecības literatūras propagandai.

Padomju Latvijas 25. gadadienu vairums bibliotēku atzīmēja ar lieliem masu pasākumiem un pasākumu cikliem jau jubilejas gada sākumā. Stendi un izstādes gan

bibliotēkās, gan ciemu padomju, gan saimniecību kantoru telpās stāstīja par Padomju Latvijas, dzimtā rajona, ciema izaugsmi. Madonas rajona Cēsaines pilsēciemata bibliotēkas paradīja sava ciemata izaugsmi padomju varas gados, organizējot pasākumu ciklu «Mūsu ceļš pret sauli ved», Liepājas rajona Nīcas ciema bibliotēka pārraižu ciklu pa vietējo translācijas tīklu, Murmastienes ciema bibliotēka rīkoja literārās montāžas «Brāļu saimē», Praulienas ciema bibliotēka — «Draudzībā mūsu spēks», Saikavas ciema bibliotēka tikšanos pie ugunsкура papildināja ar montāžu «Padomju Latvija mūžos lai dzīvo». Izstāžu cikli par republikas tautas saimniecības, kultūras un mākslas izaugsmi iekārtoti visās Saldus rajona bibliotēkās.

Republikas gādadienai daudzas bibliotēkas organizēja konkursus, konkursu ciklus un mutvārdu žurnālus. Vairākus republikas vēsturei veltītus konkursus organizēja Saldus rajona Ezeres, Lutriņu, Zaņas un Pampāļu ciemu bibliotēkas.

Sakarā ar republikas jubileju un Uzvaras dienas atceri bibliotēkas aktivizēja novadpētniecības literatūras propagandu, kā arī veicināja novadpētniecības darba attīstību. Iedzīvotājiem kļuva zināmi daudzi cilvēki, kas piedalījušies novada atbrīvošanā, partizāņu cīņās, revolucionāri darbinieki. Savākts gan fakts, gan literārs materiāls, ko apkopo albumos, stendos, kartotēkās. Jēkabpils rajona Leimaņu ciema bibliotēka stendos apkopoja materiālus, kas stāsta par Leimaņu ciema revolucionāro pagātņi, par pagrīdes darbību ciemā buržuāziskās Latvijas laikā, par O. Oškalna partizāņu vienības cīņu gaitām, par ciema iedzīvotāju L. Votkovsku, kas cīnījās O. Oškalna partizāņu vienībā.

Lielāku uzmanību ciemu bibliotēkas veltīja darbam ar lasītājiem, kas mācās politiskās izglītības sistēmā. Šiem lasītājiem tika iekārtotas pastāvīgas izstādes, ko periodiski papildināja ar literatūru, kura nepieciešama kārtējam nodarbībām. Šādas izstādes organizēja visās Madonas rajona ciemu bibliotēkās. Bez tam Murmastienes ciema bibliotēkā notika nodarbes politpulciņu klausītājiem par bibliogrāfijas izmantošanu, meklējot vajadzīgo literatūru. Klausītāji tika iepazīstināti ar V. I. Ļeņina kopoto rakstu uzziņu sējumiem. Pastāvīga izstāde «Politpulciņu klausītājiem» ir Jēkabpils rajona Ābeļu, Krustpils, Leimaņu ciemu bibliotēkās. Pastāvīgs propagandistu stūrītis iekārtots Saldus rajona Ezeres ciema bibliotēkas lasītavā.

Sabiedriski politiskās literatūras izsniegums ievērojami pieaudzis Cēsu, Ludzas, Dobeles rajonos. Ludzas rajonā, sa-

gaidot lielās jubilejas, katra bibliotēka organizēja kādu pasākumu — tematisku vakaru, izstādes, standus, konkursus par republiku, Rīgu, Ludzu, par savu saimniecību. Tā Mērdzenes ciema 1. bibliotēka rīkoja vakaru «Dzīvie lai atceras un paaudzes lai neaizmirst», Gavejas ciema bibliotēkā — «Uzvaru mēs kaujās kaldinājām». Dobeles rajona bibliotēkās rīkotas interesantas tikšanās, tematiski vakari: «Tas nedrīkst atkārtoties» — Svētes ciema bibliotēkā, «Pie atmiņu ugunskura», «Slava varoņiem» — Vītiņu ciema bibliotēkā, Cēsu rajona Jaunpiebalgas ciemata Gaujas bibliotēkā — tikšanās ar Lielā Tēvijas kara dalībniekiem, Kaives ciema bibliotēka organizēja partizānu ugunskuru. Šie un līdzīgi pasākumi, kur dzīvais vārds prasmīgi saistīts ar literatūras propaganu, veicinājuši sabiedriski politiskās literatūras izsnieguma pieaugumu.

Zinātniski ateistiskās literatūras propagandai liela nozīme Latgales novadā un citos republikas rajonos, kur reliģiskās tradīcijas vēl dziļi iesakņojušās, īpaši vecākās paaudzes apziņā. Ludzas, Preiļu, Rēzeknes, Saldus rajonos šīs literatūras propaganda tiek veikta aktīvi. Preiļu rajonā decembris bija zinātniski ateistiskās propagandas mēnesis. Rajona bibliotēkas aktīvi iekļāvās šajā darbā — organizēja tematiskus vakarus, pārrunas, grāmatu apspriešanu. Piemēram, Preiļu rajona Aglonas, Aizkalnes, Riebiņu un citas ciemu bibliotēkās organizēja tematiskus pasākumus «Prom no baznīcas maldiem», «Sieviete un reliģija», «Svētītā ūdens noslēpums», «Kas ir hipnoze». Preiļu rajona Aizkalnes ciema bibliotēkas lasītāji apsprieda P. Zeiles grāmatu «Krusti krīt», literārās konferences par S. Ļvova darbu «Glābiet mūsu dvēseles» rīkoja Rēzeknes rajona Dubuļu ciema, Ludzas rajona Mērdzenes ciema 2. bibliotēka. Daudzas bibliotēkas organizēja literārās tiesas par V. Tendrjakova «Brīnumdari» un N. Jevdokimova «Grēcinieci».

Daudzu rajonu ciemu bibliotēkas ateistiskās literatūras propagandu saista ar dabzinātņu un tehnikas literatūras propagandu, kas jāvērtē ļoti atzinīgi. Piemēram, tematisku vakaru «Tehnika un reliģija» organizēja Ludzas rajona Mežvidu ciema bibliotēka, «Zinātne un reliģija» — Franopoles ciema bibliotēka. Jautājumu un atbilžu vakarus par zinātniski ateistiskiem tematiem organizēja Ludzas rajona Nirzas, Lurupes, Mērdzenes 2., Gavejas, Zaļesjes, Nautrēnu ciemu bibliotēkas. Mērdzenes ciema 2. bibliotēka, analizējot rezultātus darbā ar ateistisko literatūru, konstatēja, ka šīs literatūras izsniegums pieaudzis par 15%.

Dabzinātņu literatūras izsniegums 1965. gadā nedaudz samazinājies. Tā Rēzeknes rajonā dabzinātņu literatūras izsniegums samazinājies par 1,3 tūkstošiem, Saldus rajonā — par 0,9 tūkstošiem, Krāslavas rajonā — par 0,8 tūkstošiem. Tas liecina, ka šī literatūra nav intensīvi izmantota individuālajā darbā. Ateistiskā literatūra, dabzinātņu grāmatas un anti-religiska satura daiļliteratūra daudz vairāk jāpopularizē ticīgo lasītāju vidū, kas veicams tieši individuālajā darbā.

1965. gadā bibliotēkām bija sevišķi uzdevumi darbā ar **lauksaimniecības literatūru**. Bibliotēkas palīdzēja partijas organizācijām, kolhozu un padomju saimniecību vadībai veikt nepieciešamo organizatorisko un politisko darbu laukos, lai realizētu PSKP CK marta plēnuma lēmumus. Bibliotekāri izskaidroja kolhozniekiem un padomju saimniecību strādniekiem šī plēnuma lēmumus, propagandēja literatūru par lauksaimniecības kultūru ražības un lopu produktivitātes paaugstināšanu, visas lauksaimniecības produktu ražošanas palielināšanu. Pēc plēnuma bibliotēkas noskaidroja savās saimniecībās, kā plēnuma lēmumi ietekmēs tieši viņu saimniecības dzīvi. Iegūtās ziņas atspoguļoja stendos.

Zināmi sasniegumi lauksaimniecības literatūras propagandā ir Madonas rajona ciemu bibliotēkām. Labus panākumus guvusi Indrānu bibliotēka, kas savos tematiskajos vakaros propagandēja literatūru gan par lauksaimniecības ekonomiku, gan par lauksaimniecības ražošanas jautājumiem. Sos pasākumus plāno un organizē bibliotēka, bet tajos aktīvi piedalās arī lauksaimniecības speciālisti. Rezultātā pieaudzis lauksaimniecības literatūras izsniegums: 1965. gadā izsniegtas 452 grāmatas.

Sāk nostiprināties bibliotēku sadarbība ar lauksaimniecības speciālistiem. Speciālisti saimniecībās izpēta un ievieš praksē jaunāko lauksaimniecībā un pieredzes aprakstus nodod bibliotēkām, kas uzsāk tās popularizēšanu plašās lasītāju masās. Madonas rajona Cesvaines pilsētciemata Grašu bibliotēka kopā ar agronomi iekārtoja padomju saimniecībā pirmrindas pieredzes kabinetu. Par kabineta darbu atbild agronome, bet par literatūras propagandu un uzskaites aģitāciju — bibliotēka. Ar speciālistiem labi sadarbojas Murmastienes ciema bibliotēka. Zootehniķe pēti un ievieš ražošanā jaunākās atziņas lopkopībā, bet bibliotekāre atspoguļo šo pieredzi stendos un albumos un propagandē to. Pirmrindas pieredzes kabinetā bibliotekāre izveidoja stendus un iekārtoja izstādes, kur parādīja labāko slaucēju un mehanizatoru darba pieredzi.

Lauksaimniecisko zināšanu propagandā liela nozīme ir pirmrindas pieredzes stūrīšiem. Labi iekārtots pirmrindas pieredzes stūrītis ir Madonas rajona Indrānu bibliotēkā. Te pirms un pēc darba pulcējas saimniecības 4. brigādes strādnieki, lasa avīzes, žurnālus, iepazīstas ar stendos izliktajiem materiāliem. Seit notiek arī nelielas pārrunas ar lopkopjiem un citiem lauksaimniecības darbiniekiem. Pirmrindas pieredzi apkopo un apraksta Ogres rajona Lauberes, Valkas rajona Blomes, Madonas rajona Kalsnavas ciema Jāņukalna bibliotēkas. Daudzas bibliotēkas rīko pirmrindnieku pieredzes vakarus, mutvārdu žurnālus un citus pasākumus par lauksaimniecības jautājumiem. Interesanti bija Indrānu bibliotēkas organizētie vakari «Kādēļ tāda starpība brigāžu darba rādītājos?», «Kur mehānizācija, tur rentabilitāte», Liepājas rajona Bunkas ciema bibliotēkas organizētais vakars «Cīņā par lauksaimniecības ražošanas intensifikāciju mūsu saimniecībā». Derīgo padomu stundas lopkopjiem, laukkopjiem, dārzkopjiem par speciāliem jautājumiem, kurus vada lauksaimniecības speciālisti, reizi ceturksnī organizē Madonas rajona Indrānu un Grašu bibliotēkas, piemēram, «Jaunākie sasniegumi cukurbiešu audzēšanā», «Kā izsargāties no kartupeļu lakstu puves», «Jaunlopu audzēšana un ēdināšana», «Labāko slaucēju pieredze». Derīgo padomu stundas par lauksaimniecības jautājumiem ar speciālistu piedalīšanos organizētas arī Liepājas rajona Durbes ciemā, Balvu rajona Bērzpils un Rugāju ciemos.

Lauksaimniecības literatūras propaganda notika tieši darba vietās: brigāžu centros, fermās, mehāniskajās darbnīcās. Ar Madonas rajona Indrānu bibliotēkas vadītājas G. Konones iniciatīvu fermās noorganizētas slaucēju istabas. Te novietots stends «Mūsu uzdevumi», kur atspoguļotas fermu slaucēju saistības un to izpilde, kaujas lapiņas, stends «Ko mums dod PSKP CK marta plēnums?» un grāmatu izstādes par lauksaimniecību, sadzīves kultūru un citiem jautājumiem. Fermās slaucēju stūrīšus, kur izliktas literatūras izstādes, stendi, tiek lasīti bibliogrāfiski apskati, iekārtoja Rēzeknes rajona Dubuļu un Liepājas rajona Bunkas ciema bibliotēka.

Tomēr vēl daudzas ciemu bibliotēkas nepārdomā un neplāno darbu ar lauksaimniecības literatūru, neapzinās, ka tieši lauksaimniecības literatūras propaganda, palīdzība speciālistiem un lauku darbaļaudīm ir nozīmīgs ciemu bibliotēku uzdevums. Jau vairākus gadus samazinās lauksaimniecības literatūras izsniegums.

Vēl nepietiekami pētīts lauksaimniecības literatūras fondu sastāvs un lauksaimniecības darbinieku intereses. Daudz vairāk jāriko saistoši masu pasākumi lauku iedzīvotājiem. Tikai tad bibliotēkas sekmēs lauksaimnieciskās ražošanas uzdevumu izpildi.

Darbā ar mākslas grāmatām un daiļliteratūru centrālā vieta ierādīta pasākumiem sakarā ar Padomju Latvijas 25. gadadienu un J. Raiņa 100. gadskārtu. Tika rīkoti izstāžu cikli, atsevišķas izstādes, reprodukciju izstādes, mutvārdu žurnāli, tematiski vakari, konkursi, literāras tiesas, literāras konferences un citi pasākumi, īpaši par latviešu literatūru un mākslu.

Kā jauna forma ciemu bibliotēkās jāmin lasītāju un skatītāju konferences. Piemēram, Valkas rajona Palsmanes ciema bibliotēkā notika konference par grāmatām un filmām «Kapteinis Nulle» un «Tobago» maīna kursu», Saldus rajona Lutriņu un Pampāju ciema bibliotēkās — par grāmatu un filmu «Tālās zvaigznes gaisma».

Sakarā ar republikas gadadienu daudzas bibliotēkas rīkoja literārus uzvedumus un montāžas, kur izmantoti daiļliteratūras darbi. Tematiskus Raiņa vakarus — karnevālus organizēja Madonas rajona Barkavas ciema un Tukuma rajona Sēmes ciema bibliotēkas.

3. FONDI

Kopējais grāmatu fonds ciemu bibliotēkās 1966. g. 1. janvārī bija 4.111,5 tūkst. vienību. 1965. gadā no jauna iegādāti 311,5 tūkst., bet izslēgti no bibliotēku fondiem 186,8 tūkst. Faktiskais fondu pieaugums gada laikā ir 124,7 tūkst. vienību.

Republikas ciemu bibliotēkās ir šāds fondu sastāvs:

	% no kopējā fonda	
	1964. g.	1965. g.
Sabiedriski politiskā literatūra	17,4	17,0
Dabzinātņu literatūra	3,4	3,3
Tehnikas literatūra	3,8	3,8
Lauksaimniecības literatūra	7,9	7,4
Daiļliteratūra	43,9	44,9

Fondu sastāvā jūtamu izmaiņu nav. Bibliotēkas turpināja izņemt novecojušu literatūru, īpaši sabiedriski politiskās un lauksaimniecības grāmatas.

Daudzas bibliotēkas sastādīja profila un profesiju kartotēkas. Tas radīja iespēju racionālāk plānot komplektēšanu un to vairāk pārdomāt.

Bibliotēkas sāka analizēt fondus, veicot gan bibliogrāfisko, gan statistisko analīzi. Fondu pēc statistiskās metodes analizēja Jēkabpils rajona Gramzdas, Vāriešu un Seces ciemu bibliotēkas, Liepājas rajona Aizviķu bibliotēka.

Analīzes rezultātā bibliotēkas konstatēja, ka nepietiek dabzinātņu, tehnikas un lauksaimniecības literatūras, īpaši par lauksaimniecības tehniku. Tas norādīts daudzu ciemu bibliotēku atskaitēs. Izdevniecības «Liesma» devums dabzinātņu, tehnikas un lauksaimniecības literatūras jomā ir nepietiekošs.

Arī fondu komplektēšanā pieaug sadarbība ar speciālistiem. Komplektējot speciālo literatūru, bibliotēkas bieži griežas pēc padoma pie speciālistiem. Piemēram, Kuldīgas rajona Gudenieku ciema bibliotēka lauksaimniecības literatūru komplektē, konsultējoties ar kolhoza lauksaimniecības speciālistiem, par lauksaimniecības tehniku — konsultējoties ar kolhoza mehāniskās darbnīcas personālu.

Balvu rajona Rugāju ciema bibliotēka fonda analīzes rezultātus nosūtīusi rajona bibliotēkai.

Sakarā ar Padomju Latvijas 25. gadadienu bibliotēkas saņēma daudz fundamentālu darbu par republikas vēsturi, ekonomiku, politisko dzīvi, kultūru un mākslu, kas ir ievērojams ieguldījums bibliotēku fondos. Ar šo literatūru un arī ar jaunumiem bibliotēkām jāizvērsē darbs, sagaidot Lielā Oktobra 50. gadadienu, jāpanāk, lai katra no šīm grāmatām nokļūtu līdz lasītājam.

Daudzas ciemu bibliotēkas saņēma papildlīdzekļus grāmatu iegādei no kolhoziem un padomju saimniecībām. Tomēr ir vēl rajoni, kur maz atbalsta ciemu bibliotēkas. Piemēram, Tukuma rajona Tumes ciema bibliotēka apkalpo 1/a «Dzimentene» darbaļaudis, bet kolhoza vadība nepiešķir līdzekļus, lai varētu palielināt bibliotēkas nelielo grāmatu fondu. Bibliotēka rīko interesantus masu pasākumus, pēc kuriem strauji aug literatūras pieprasījums, bet nelielā fonda dēļ to nav iespējams apmierināt. Tumes ciema bibliotēka ņem grāmatas no rajona bibliotēkas pārvietojamā fonda.

Cienu bibliotēku komplektēšanā vēl ir daudz trūkumu, kuru novēršana atkarīga no pašiem bibliotekāriem. Daudzas bibliotēkas vēl neanalizē savu fondu sastāvu, nepazīst savu lasītāju intereses, nerūpējas par profilētu fonda komplektēšanu, neseko literatūras saņemšanai pēc pasūtījumiem. Novecojuši literatūra

netiek regulāri izņemta. Tukuma, Preiļu, Dobeles un citu rajonu ciemu bibliotēkās ir nopietni trūkumi fondu organizācijā. Brīvas pieejas fondos nepietiekami uzrakstu, nodaļu robežās nav ievēroti grāmatu kārtošanas noteikumi, radniecīgās literatūras nodaļas nav tuvinātas, fondu satura atklāšanai neveido pietiekoši daudz izstāžu plauktos. Pareiza fondu organizācija ir priekšnoteikums labai lasītāju apkalpošanai.

4. SABIEDRĪBAS PIEDALĪŠANĀS BIBLIOTĒKU DARBĀ

627 bibliotēkās darbojās bibliotēku padomes ar 3757 locekļiem; 56 ciemu bibliotēkas strādāja bez bibliotēku padomēm. 672 bibliotēkām darbā palīdzēja 8505 aktīvisti.

Bibliotēku aktīvistu vidū ir skolotāji, dažādu nozaru speciālisti, darba pirmrindnieki, skolēni. 1965. gadā pastiprinājusies bibliotēku sadarbība ar lauksaimniecības speciālistiem. Speciālisti palīdz komplektēšanā, novecojušas literatūras izņemšanā, masu pasākumu organizēšanā. Labi sadarbojas ar lauksaimniecības speciālistiem Madonas un Liepājas rajonu ciemu bibliotēkas.

Liepājas rajona bibliotēkas aktīvisti palīdzēja organizēt daudzus masu pasākumus. Sevišķi nozīmīgs ir aktīvistu pārvietojamo bibliotēku vadītāju darbs. Daugavpils rajona Medumu ciema bibliotēkas aktīvā ir 45 cilvēki, no viņiem 29 grāmatu iznēsātāji, 5 pārvietojamo bibliotēku vadītāji.

Darbs ar aktīvu labai organizēts Bauskas rajona bibliotēkās, kur strādā 98 sabiedriskie bibliotekāra aizstājēji. Pateicoties viņiem, 13 ciemu bibliotēkas ir atvērtas katru dienu. Sevišķi labi sabiedriskie vietnieki strādā Vecumnieku, Jaunsvirlaukas, Islīces ciemos. Protams, vieglāk organizēt darbu ir tām bibliotēkām, kas sagatavojušas divus vai vairākus sabiedriskos aizstājējus. Tādas ir, piemēram, Ogres rajona Tomes, Lēdmanes, Ogresgala, Jēkabpils rajona Seces, Sunākstes, Vietalvas ciemu bibliotēkas. Madonas rajona Kusas ciema bibliotēkas vadītāja vada arī Oļu bibliotēku, taču Kusas bibliotēkā grāmatas var saņemt katru dienu, jo labi strādā bibliotekāra sabiedriskie vietnieki.

Savukārt ciemu bibliotekāri palīdz bibliotēkas mikrorajonā esošajām kolhozu, padomju saimniecību, zvejnieku arteļu un skolu bibliotēkām. Šī palīdzība tiek sniegta galvenokārt fondu un katalogu organizācijas jautājumos.

III. BĒRNU BIBLIOTĒKAS

1. BIBLIOTĒKU TIKLS

1965. gadā republikā darbojās 87 bērnu bibliotēkas. Atvērta Rīgas pils. 39. bērnu bibliotēka un Rīgas rajona bērnu bibliotēka. 21 pieaugušo bibliotēkā ir bērnu nodaļas. Tās galvenokārt ir Rīgas un Jūrmalas pilsētās, bez tam dažos pilsētciematos.

Bērnu bibliotēku lielākā daļa savus uzdevumus jaunās paaudzes komunistiskajā audzināšanā veica ar lielu atbildības sajūtu, ieviesa praksē jaunas, progresīvas darba formas, apguva mūsu un citu brālīgo republiku bibliotēku labāko pieredzi.

Labus sasniegumus guvušas Jēkabpils rajona, Jelgavas pilsētas, Krāslavas, Limbažu, Madonas un Tukuma bērnu bibliotēkas, kurām piešķirts teicama darba bibliotēkas nosaukums. Labi strādājušas arī Liepājas 2., Ventspils, Ludzas un citas bērnu bibliotēkas.

1964. gadā Preiļu bērnu bibliotēkas darbā tika atklāti nopietni trūkumi. Tagad mazo lasītāju apkalpošana kļuvusi mērķtiecīgāka, tiek ieviestas jaunas interesantas darba formas. Tā, piemēram, vietējā radio mezglā organizētas vairākas grāmatu propagandai veltītas pārraides, rosīgi strādā bibliotēkas aktivisti, organizēti interesanti masu pasākumi.

Lai labāk apkalpotu lasītājus un pilnīgāk izmantotu fondus, 65 bērnu bibliotēkas organizējušas kopskaitā 245 pārvietojamās bibliotēkas.

No republikas pakļautības pilsētu bērnu bibliotēkām visaktīvāk ar pārvietojamām bibliotēkām strādājušas Liepājas 1. un Ventspils 1. bērnu bibliotēka.

Liepājas 1. bērnu bibliotēka noorganizējusi 15 pārvietojamās bibliotēkas. Tās izvietotas mikrorajona skolās, namu pārvalžu bērnu istabās, vasaras pionieru nometnēs. Ventspils 1. bērnu bibliotēka organizējusi 10 pārvietojamās bibliotēkas.

Liela nozīme pārvietojamām bibliotēkām ir lauku bērnu apkalpošanā, jo skolu un ciemu bibliotēkas vien nespēj apmie-

rināt visus jauno lasītāju pieprasījumus. Tādēļ vairākas rajonu un zonālās bērnu bibliotēkas izveidojušas pārvietojamās bibliotēkas arī lauku skolās un ciemu bibliotēkās. Piemēram, Talsu raj. bērnu bibliotēka organizēusi 8 pārvietojamās bibliotēkas laukos, Preiļu un Livānu bibliotēka — katra pa 7, Krāslavas bērnu bibliotēka — 6.

Tomēr tāpat kā 1964. gadā 22 bērnu bibliotēkas nav organizējušas nevienu pārvietojamo bibliotēku. Tādas ir Kuldīgas rajona bērnu bibliotēka, kuras fonds — 13.803 bibliotekārās vienības, Alojas bērnu bibliotēka (fonds 11.643 vienības, apkalpo tikai 274 lasītājus, apgrozība 08). Strenču pilsētas bērnu bibliotēka (fonds 15.391 vienība, lasītāju skaits tikai 353). Šais bibliotēkās lasītāju uz vietas ir maz, tādēļ vajadzēja organizēt pārvietojamās bibliotēkas savas zonas skolēnu apkalpošanai ar grāmatām.

Bērnu bibliotēku darbinieki nav noskaidrojuši, cik lieli un kādi ir bērnu literatūras fondi skolu un ciemu bibliotēkās. Analīze parādītu, kurās bibliotēkās pirmkārt jāorganizē pārvietojamās bibliotēkas un kāda literatūra tajās komplektējama. Pārvietojamo bibliotēku organizēšanā vēl arvien trūkst mērķtiecības: tās organizē pēc atsevišķu ciemu vai skolu bibliotēku pieprasījuma, neievērojot visa rajona vai zonas lasītāju vajadzības.

2. LASĪTĀJU APKALPOŠANA. LITERĀTURAS PROPAGANDA. MASU DARBS

1965. gadā bērnu bibliotēkas apkalpojušas 81.200 lasītāju, t. i., par 400 lasītājiem vairāk nekā 1964. gadā. Gandrīz visas bērnu bibliotēkas zino, ka ikviens skolēns ir iesaistīts par lasītāju. Te zināma nozīme ir skolu bibliotēkām, kas pēdējā laikā uzlabojušas darbu un vairāk rūpējas par skolēnu iesaistīšanu lasītāju skaitā. Piemēram, darbu uzlabojušas Rīgas skolu bibliotēkas. Tas bija redzams skatē par labāko skolas bibliotēku 1964./65. mācību gadā. Ventspils 1. astoņgadīgajā skolā lasītāju skaits 1965. gadā pieaudzis, salīdzinot ar 1964. gadu, par 35 lasītājiem, izsniegums — par 1500 vienībām, 2. astoņgadīgajā skolā — 42 lasītājiem, izsniegums — par 707 vienībām.

Salīdzinot ar 1964. gadu, visvairāk jaunu lasītāju iesaistījušas Liepājas 1. (1369), Liepājas 2. (1333) un Ventspils 2. (427) bērnu bibliotēka.

Kaut gan vairākkārt norādīts, ka nevar apmierināties, ja bērni lasa tikai mājas bibliotēkās, jo tās bieži komplektētas vienpusīgi un trūkst lasīšanas vadības, tomēr Gulbenes un Alūksnes bērnu bibliotēku darbinieki vēl arvien neuzskata par pienākumu iesaistīt par lasītājiem bērnu vai skolas bibliotēkā skolēnus, kas lasa tikai mājas bibliotēkās.

40 bērnu bibliotēkās lasītāju skaits samazinājies.

Visvairāk tas samazinājies Jūrmalas 1. bērnu bibliotēkā — par 878 lasītājiem, Rīgas 37. bērnu bibliotēkā — par 586 un Daugavpils pils. 1. bērnu bibliotēkā — par 523 lasītājiem.

Lasītāju skaita samazināšanās izskaidrojama ar vairāku bibliotēku slēgšanu uz zināmu laiku telpu remonta, inventarizācijas, darbinieku maiņas dēļ, kā arī ar to, ka, uzlabojoties skolu bibliotēku darbam, daļa skolēnu sistemātiski lasa skolu bibliotēkās.

1965. gadā literatūras izsniegums bērnu bibliotēkās ir 3.031.180 bibliotekāro vienību, t. i., par 39 tūkstošiem mazāk nekā 1964. gadā.

Izsniegums ievērojami palielinājies

Jēkabpils raj. bērnu bibliotēkā par 10.847 vienībām

Preiļu pils. bērnu bibliotēkā par 8.225 vienībām

Dundagas pilsētiemata bērnu bibliotēkā par 4.321 vienībām

Izsniegums samazinājies galvenokārt Rīgas pilsētas bērnu bibliotēkās, kur no 10 bērnu bibliotēkām 6 izsniegušas mazāk nekā 1964. gadā. Alūksnes bērnu bibliotēkā izsniegums samazinājies par 13.479 vienībām. Turpretī lasītāju skaits samazinājies nedaudz, kas rāda, ka ne visi lasītāji lasa sistemātiski.

Arī izsnieguma samazināšanās izskaidrojama ar telpu remontu, fondu pārbaudi un citiem apstākļiem.

Izsniegums pa literatūras nozarēm sadalās šādi:

Nozares	1964. g. (tūkstošos)	1965. g. (tūkstošos)	Izmaiņas
Sabiedriski politiskā literatūra	189,4	210,0	+20,6
Dabzinātņu literatūra	74,5	83,2	+ 8,7
Tehnikas literatūra	129,0	136,3	+ 7,3
Lauksaimniecības literatūra	19,0	21,1	+ 2,1
Daiļliteratūra	1.177,4	1.188,4	+11,0
Mākslas literatūra	105,1	102,0	— 3,1
Bērnu literatūra	941,7	844,2	—97,5
Pārējā literatūra	433,9	445,9	+12,0

Visvairāk palielinājies sabiedriski politiskās literatūras izsniegums. Tas liecina, ka individuālā lasīšanas vadība un masu pasākumi, kas organizēti sakarā ar Padomju Latvijas 25. gadadienu, Uzvaras 20 gadu atceri, Lielās Oktobra sociālistiskās revolūcijas 50. gadadienu un citiem svarīgiem politiskiem notikumiem, ir bijuši iedarbīgi, pievērsuši jauno lasītāju uzmanību ieteiktajai literatūrai.

Salīdzinot ar 1964. gadu, samazinājies bērnu literatūras izsniegums. Tas pa daļai izskaidrojams ar to, ka agrāk šīs literatūras uzskaitē nebija istas noteiktības, bieži vien bērnu literatūrai pieskaitīja arī literatūru vidējā skolas vecuma bērniem.

Kaut gan notikuši daudzi pasākumi skolēnu estētiskajā audzināšanā, mākslas literatūras izsniegts par 3 tūkstošiem vienību mazāk nekā 1964. gadā. Acīm redzot, pasākumi nav pietiekoši saistīti ar grāmatas propagandu, nepietiekams bijis individuālais darbs un literatūras ieteikšana, gatavojoties masu pasākumiem.

Lasāmība 1965. gadā tāda pati kā 1964. gadā — 38. Tomēr arī 1965. gadā vairākās bibliotēkās tā ir stipri augstāka:

Valkas rajona bērnu bibliotēkā — 65

Saulkrastu pilsēciemata bērnu bibliotēkā — 61

Varakļānu pilsētas bērnu bibliotēkā — 53

Tas liek atkārtoti pievērst bibliotekāru uzmanību nopietnākai pieejai lasīšanas vadībai, iemācīt bērniem lasīt nesteidzoties, pārdomāt lasīto.

Arvien lielāku uzmanību bibliotēkas veltī **individuālajam darbam ar lasītājiem**, jauno lasītāju interešu pētīšanai, individuālajai lasīšanas vadībai, cenšoties panākt, lai lasīšana būtu vispusīgāka un vairāk pārdomāta.

Pedējā laikā bibliotēku darbinieki pēta ne vien atsevišķu lasītāju, bet veselu kolektīvu intereses, analizējot atsevišķu skolu un klašu lasītāju formulārus un noskaidrojot, ko lasa katrs skolēns un kādi jautājumi sevišķi interesē visu klasi, kādas literatūras lasīšana atstāta novārtā.

Jelgavā 1964./65. mācību gada beigās pēc Jelgavas bērnu bibliotēkas iniciatīvas pilsētas bērnu un skolu bibliotēkas izanalizēja VI—VII klašu skolēnu lasītāju formulārus. Darba metodiku iepriekš apsprieda skolu bibliotekāru metodiskās apvienības sanāksmē. Analīzes rezultātus pārrunāja metodiskās apvienības sanāksmē, par tiem ziņoja skolotāju konferencē, pedagogu padomes sēdēs, vecāku sapulcēs, lai arī sko-

lotāji un vecāki sekmētu sistemātisku un vispusīgu lasīšanu. Analīze palīdzēja plānot bibliotēku masu pasākumus. Piemēram, noskaidrojās, ka Jelgavas 3. vidusskolas skolēni maz lasa mākslas literatūru, bērnu un skolas bibliotēka kopā sarīkoja vairākus pasākumus tieši šīs literatūras propagandai.

Līdzīgs darbs veikts arī Jēkabpils, Tukuma, Preiļu un citās bibliotēkās.

Vairākās bibliotēkās noskaidrots ne vien, cik grāmatu bērni izlasījuši dažādās zinātņu nozarēs, bet analizēts dziļāk un pētīts, kā lasa kādas atsevišķas nozares literatūru un kā lasa daiļliteratūru. Piemēram, Madonas un Zilupes bērnu bibliotēkas analizēja lasītāju formulārus, lai redzētu, kā bērni lasa literatūru par V. I. Ļeņinu. Ludzas bērnu bibliotēka pētīja, kā skolēni lasa klasisko literatūru, Ogres — kā skolēni, kas mācās skolā ar krievu mācību valodu, lasa latviešu rakstnieku darbus.

Ludzas bērnu bibliotēka vairākkārt analizēja vienas dienas literatūras izsniegumu, lai noskaidrotu, kā skolēni izmanto literatūras izstādes, kā atsaucas uz skolas norādījumiem, cik lielu interesi izrāda par aktuāliem jautājumiem mūsu valstī un ārzemēs. Krāslavas rajona bērnu bibliotēkā iekārtota jauno lasītāju interešu kartotēka.

Lai veicinātu skolēnu vispusīgu interešu izveidošanos, ieinteresētu lasīt literatūru par dažādiem jautājumiem, bibliotēkas sastāda lasīšanas plānus un individuālus ieteicamās literatūras sarakstus par dažādiem tematiem. Piemēram, Rīgas pils. 20. bibliotēkas 165 jaunie lasītāji lasīja pēc lasīšanas plāniem: 47 — par V. I. Ļeņinu, 49 — par pionieriem varoņiem, 19 — latviešu rakstnieku darbus krievu valodā. Pēc lasīšanas plāniem par V. I. Ļeņinu, «Dzīvot, atbildot par visu», «Draudzībā spēks» un citiem lasīja arī Rīgas pils. 33. un Stendes pilsētciemata bibliotēkas lasītāji.

Daudzās bibliotēkās izdalītas lasītāju grupas, kam it sevišķi nepieciešama bibliotekāra palīdzība. Tie ir skolēni, kuriem ne vienmēr labi sokas mācībās, kuri ir nedisciplinēti un kuru audzināšanā pieļautas nopietnas kļūdas. Saldus bērnu bibliotēkas darbinieki palīdzēja uzlabot saviem lasītājiem sekmes angļu valodā, ieteicot viņiem ārpusklases lasīšanai grāmatas angļu valodā, iemācot lietot vārdnīcas. Liepājas 2. bērnu bibliotēkas darbinieki palīdz nesekmīgajiem skolēniem, kas mācās skolas pagarinātās dienas grupā. Bibliotekāri nolasijuši šiem skolēniem vairākus bibliogrāfiskus apskatus, sastādījuši lasīšanas plānus, sistemātiski seko viņu lasīšanai.

Rīgas 20. bibliotēkas darbinieki, Kuldīgas, Ventspils 1. bērnu bibliotēkas bibliotekāri labi sadarbojas ar milicijas bērnu istabu darbiniekiem, cenšas pusaudzus ieinteresēt par grāmatām, iesaistīt ne vien lasītāju, bet arī aktīvistu skaitā. Viņu pūles nav palikušas bez panākumiem. Tomēr ne visas bibliotēkas pusaudžu grupai veltī vajadzīgo uzmanību.

Ludzas bērnu bibliotēkas darbinieki izdalījuši šādas grupas: jaunie ateisti un pionieru aktīvs. Arī citās bērnu bibliotēkās izdalītas pionieru aktīva grupas.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, nedaudz palielinājies masu pasākumu skaits, bet izstāžu skaits samazinājies.

	1964. g.	1965. g.	Izmaiņas
Masu pasākumi	3602	3688	+86
Izstādes	3673	3579	-94

Masu pasākumos izcila vieta tika ierādīta sabiedriski politiskās literatūras propagandai.

Tāpat kā iepriekšējos gados bibliotēkas daudz darījušas, lai ieteiktu literatūru par V. I. Lēņinu.

Daugavpils 1., Valmieras, Kokneses, Stendes bērnu bibliotēkas sarīkoja neklātienes ceļojumus pa Lēņina dzīves un darbības vietām. Madonas bērnu bibliotēka organizēja pārrunu ciklu «Lēņina tēls dzejā», «Lēņins un bērni». Pēc Krāslavas bērnu bibliotēkas iniciatīvas sarīkots konkurss pilsētas skolu skolēniem par labāko atsaukumi grāmatai par V. I. Lēņinu.

Vairāk nekā iepriekšējos gados bibliotēkas propagandēja literatūru par izciliem partijas darbiniekiem — V. I. Lēņina līdzgaitniekiem (M. Kaļiņinu, S. Kirovu, F. Dzeržinski), ievērojamiem latviešu revolucionāriem, sabiedriskiem darbiniekiem (P. Stučku, R. Eihi, J. Rudzutaku).

Ieteicot literatūru par komunistiskās morāles principiem, Jēkabpils, Preiļu, Ludzas bibliotēkas izmantoja V. Lāča Latvijas PSR Valsts bibliotēkas materiālus un sarīkoja disputus «Kāds esmu šodien, kāds būšu rīt».

Sevišķi daudz pasākumu bija veltīts Padomju Latvijas 25. gadadienai.

Madonas, Tukuma, Rīgas 33. un citas bērnu bibliotēkas sarīkoja neklātienes ceļojumus uz komunisma celtnēm Padomju Latvijā, Sabiles bērnu bibliotēka — neklātienes ceļojumu pa Latvijas upēm.

Daudzās bērnu bibliotēkās notika konkursi «Ko tu zini par savu republiku?» (Ērgļu bērnu bibliotēkā), «Ko tu zini par

Padomju Latvijas pilsētām?» (Liepājas 1. bērnu bibliotēkā) u. c. Rīgas 11. bērnu bibliotēkas labāko zīmējumu un atsauksmju konkursā grāmatām par tematu «Pazīsti savu republiku» piedalījās vairāk nekā 170 lasītāju.

Bibliotekāri ieteica bērniem literatūru par latviešu tautas revolucionāro pagātņi, Latvijas komjaunatnes un pionieru organizācijas vēsturi, latviešu māksliniekiem, rakstniekiem. Citu tautību lasītājus iepazīstināja ar latviešu rakstnieku darbu tulkojumiem krievu valodā. Bibliotēku darbinieki palīdzēja lasītājiem atrast atbildes uz žurnāla «Liesma» konkursa jautājumiem.

Palīdzot pionieru organizācijai pasākumos, kas bija saistīti ar «Varoņgaitu slavas ceļojumu», bibliotēkas daudz plašāk nekā iepriekšējos gados izvērsušas literatūras propagandu par sava rajona (pilsētas, ciemata) revolucionāro pagātņi un sasniegumiem jauncelsmes darbā.

Daudz interesanta un ierosinoša paveikts Liepājas 1. bērnu bibliotēkā. Jauno novadpētnieku pulciņa dalībnieki savāca daudz materiālu par cilvēkiem, kuru vārdos nosauktas dzimtās pilsētas ielas, par arhitektūras pieminekļiem, pionieru organizācijas vēsturi, sastādīja vairākas kartotēkas, pagatavoja albumus par pilsētas revolucionāro pagātņi. Tas veicināja mazo lasītāju militāri patriotisko audzināšanu.

Arī Tukuma bērnu bibliotēkā notika tematiska pēcpusdienu «Tukums vakar, šodien, rīt», bibliotēkas lasītāji piedalījās ekskursijā pa revolucionāro cīņu vietām Tukumā un tā apkārtnē, tikās ar Tukuma rajona lauksaimniecības darbiniekiem, kas Padomju Latvijas 25. gadadienā bija saņēmuši augstus apbalvojumus. Vairāki dzimtās pilsētas vēsturei un izaugsmei veltīti pasākumi notika arī Ludzas, Madonas un citās bērnu bibliotēkās. Tomēr vēl daudzas bērnu bibliotēkas šim darbam neveltī vajadzīgo uzmanību. Pasīvas šai ziņā ir Rīgas pilsētas bibliotēkas, kas nepalīdz savu mikrorajonu skolām novadpētniecības darbā.

Jau 1965. gada beigās bibliotēkas uzsāka gatavošanos Lielās Oktobra sociālistiskās revolūcijas 50. gadadienai. Sastādīti perspektīvie plāni, organizēti interesanti pasākumi. Piemēram, Ventspils bērnu bibliotēku darbinieki kopā ar pilsētas skolām veica lielu darbu, sarīkojot tematisku pēcpusdienu «Pa vēstures grāmatu lappusēm».

Sakarā ar Uzvaras svētku 20. gadskārtu bibliotēkas organizēja literatūras izstādes, pārrunas, tematiskus vakarus, literatūras apskatus, tikšanos ar Lielā Tēvijas kara dalībniekiem.

Šiem pasākumiem bija liela nozīme bērnu militāri patriotiskajā audzināšanā. Kā interesantākais pasākums jāmin Dobeles bērnu bibliotēkas pārrunu cikls par pilsētām varonēm. Līvānu bērnu bibliotēkas lasītāji tikās ar ievērojamo Latvijas filatēlistu J. Ozoliņu, kas pastāstīja par savu pastmarku kolekciju «Lielais Tēvijas karš», kuru ar lielu interesi aplūkoja visi pasākuma dalībnieki.

Bērnu bibliotēkas aktīvi piedalās pionieru organizācijas pasākumos, kas rīkoti sakarā ar pionieru organizācijas Vissavienības skati «Mirdziet, ņeņinskās zvaigznes!», un stafeti «Baltijas jūra — miera un draudzības jūra». Bibliotekāri ieteic attiecīgo literatūru oktobrēniem, kas iestāsies pionieros, un pionieriem, kas gatavojas uzņemšanai komjaunatnē.

Sekmējot skolēnu internacionālo audzināšanu, bibliotēkas propagandēja literatūru par tautu draudzību.

Baldones bērnu bibliotēkas kolektīvs aktīvi piedalās vidusskolas rīkotajos tautu draudzības festivālos, kas veltīti KPFSR, Lietuvai, Igaunijai, Turkmēnijai, Gruzijai un citām republikām. 1965. gadā notika vairāki pasākumi par Ņeņingradu: literārā olimpiāde par Ņeņingradu, neklātienes ceļojums pa Ņeņingradas rakstnieku dzīves vietām un konkurss «Ko tu zini par Ņeņingradu?».

Jēkabpils rajona bērnu bibliotēkā darbojas vācu valodas pulciņš.

Zināms darbs veikts skolēnu ateistiskajā audzināšanā. Iekārtoti ateistiskās literatūras plaukti un grāmatu izstādes, sarīkotas pārrunas par V. Tendrjakova «Brinumdari», V. Kozlova «Vecajām dzirnavām» u. c., sastādīti lasīšanas plāni un izraudzītas grāmatas jaunajiem ateistiem.

Ateistiskās literatūras propaganda rosīgi noris Ludzas bērnu bibliotēkā. Tur iekārtots grāmatu plaukts «Mums nav pa ceļam», jaunajiem ateistiem sastādīti lasīšanas plāni «Pionieri, cīnies pret reliģiju!» un «Mums nav pa ceļam». I—IV klašu skolēnu abonementā izlikta izstāde «Par to, kam ļaudis vēl tic». Apspriestas vairākas antireliģiska satura grāmatas. Veiktā darba rezultātā izsniegts vairāk nekā 500 antireliģiska satura grāmatu.

Populāri zinātniskās literatūras propaganda galvenokārt tika saistīta ar papildliteratūras ieteikšanu skolas mācību priekšmetos. Te bibliotēkas prasmīgi izmantoja LPSR Valsts bibliotēkas izdevumus «Ko lasīt fizikā» un «Ko lasīt ķīmijā».

Lai ieinteresētu jaunāko klašu audzēkņus par populāri zinātniskām grāmatām, Kārsavas un Jēkabpils pils. bērnu bib-

liotēkas izmantoja literāras rotaļas konkursa formu — lasītāju sarakstīšanos ar grāmatu varoņiem Nezinīti un Kāpēcīti. Katrā bibliotēkā pasākumu laikā izsniegts ap 100 grāmatu.

Vairākās bibliotēkās notikušas pārrunas un iekārtotas izstādes, lai iepazīstinātu jaunus lasītājus ar mūsu republikas putnu un zvēru dzīvi. Grobiņas un Aļoņas bērnu bibliotēkas sarīkoja pārrunas par A. Iviča grāmatu «Izgudrojumu likteņi», Madonas bērnu bibliotēka — divas tehnikas literatūras dienas.

Tomēr bērnu populāri zinātnisko literatūru bibliotekāri pagaidām propagandē nepietiekoši. Šīs grāmatas neizmanto, lai parādītu bērniem mūsu zinātnes un tehnikas sasniegumus un rosinātu viņu tehnisko jaunradi.

Vēl arvien pilnīgi novārtā atstāta grāmatu propaganda par lauksaimniecību. Tikai Jēkabpils pils. bērnu bibliotēka sarīkoja literāru rotaļu «Ceļojums pa dārzu, augļu un sakņu zemi» un konkursu «Preti zelta rudenim». Līvānu un Preiļu bērnu bibliotēkas propagandēja literatūru par puķkopību.

Sevišķu vietu bibliotēku pasākumu skaitā ieņem sarīkojumi par godu latviešu tautas dzejnieka J. Raiņa 100. dzimšanas dienai. Bērnu bibliotēkas iekļāvās arī darbā, ko veica skolas Raiņa daiļrades propagandā, — palīdzēja skolēniem izvēlēties dzejoļus un lugu fragmentus daiļlasītāju konkursiem, pārrunām par dižo rakstnieku, literārajiem vakariem.

Katrā bērnu bibliotēkā notika vairāki saistoši pasākumi. Piemēram, Līvānu bērnu bibliotēkas lasītāji devās neklātienes ceļojumā pa J. Raiņa dzīves un darba vietām, Rīgas 11. bērnu bibliotēka organizēja vairākas plašas literatūras izstādes dažādu klašu skolēniem. Uz izstādēm mikrorajona skolas rīkoja audzēkņu ekskursijas. Pie izstādēm ekskursiju dalībniekiem nolasīts 31 bibliogrāfisks apskats. Rīgas pilsētas bibliotēku skatē par labāko J. Raiņa 100. gadadienai veltīto izstādi 11. bērnu bibliotēkai piešķirta 1. vieta.

Plašu sarīkojumu «Rainis un mūzika» organizēja Jelgavas bērnu bibliotēka. Tā sagatavošanā un norisē piedalījās visas pilsētas skolas un kultūras nams.

Darbā ar daiļliteratūru kā raksturīga iezīme jāuzlūko pievēršanās atsevišķu žanru propagandai, kas māca lasītājus dziļāk vērtēt daiļdarbus. Madonas bērnu bibliotēka sarīkoja dzejas vakaru «Ar tevi, dzeja, pavasari jūtam». Alūksnes bērnu bibliotēkā notika konkurss «Vai tu lasi dzeju?».

Ne mazums pasākumu organizēts, lai veicinātu skolēnu estētisko audzināšanu. Padomju Latvijas jubilejas gadā liela

daļa no tiem bija veltīta latviešu mākslas sasniegumiem. Sarīkotas izstādes, pārrunas, tematiski vakari, konkursi par tematiem «Latviešu mākslinieki bērniem», «Padomju Latvijas tēlotāja māksla», «Mīliet mūziku», «Dziesmu svētki» u. c. Plašu darbu izvērsusi Jelgavas bērnu bibliotēka, sarīkojot «Mākslas mīlotāju dienas». Šajās dienās visas bibliotēkas izstādes bija veltītas mākslai (piem., «Mākslu tautai», «Mūzika bagātina cilvēka garīgo pasauli»). Šajās dienās nolasīja grāmatu apskatus par mākslu, notika pārrunas par teātra, kino mākslu, mūziku. Kopā ar Jelgavas 2. vidusskolas un internātskolas VIII klašu skolēniem sarīkots tematisks vakars un konkurss «Vai tu pazīsti šos māksliniekus un viņu darbus?».

Baldones bērnu bibliotēka sarīkoja vairākas skatītāju un lasītāju konferences par ekranizētajiem daiļdarbiem.

Ludzas bērnu bibliotēka sarīkoja pārrunas par A. Gaidara grāmatu «Pasaka par puisīti Ikstīti» un par filmu pēc šīs grāmatas.

Tukuma bērnu bibliotēkas kolektīvs Marka Tvena 130. dzimšanas dienai veltīto sarīkojumu organizēja kinoteātrī «Saule». Pirms filmas «Heklbērija Fina piedzīvojumi» noskatīšanās bibliotēkas darbinieki pastāstīja par rakstnieka dzīvi un daiļradi.

Rīgas 33. bibliotēkā bija izlikta plaša izstāde sakarā ar Maskavas kinofestivālu.

Neretas vidusskolas audzēkņiem dažas dziedāšanas stundas notika bērnu bibliotēkā, kur viņi iepazinās ar literatūras izstādēm, piedalījās pārrunās par E. Grīgu, M. Gļinku, P. Čaikovski. Bibliotēkas darbinieki ieteica grāmatas par to, kā klausīties un izprast mūziku. Pēc šīm stundām pieauga literatūras izsniegums par mūziku.

Jāatzīmē, ka vairākas bibliotēkas centās ieviest praksē jaunākas, efektīvākas darba formas.

Jelgavas bērnu bibliotēka organizē grāmatu propagandas dienas. Notikušas mākslas mīlotāju dienas un sporta draugu dienas. Madonas bērnu bibliotēka skolas brīvdienās rīko grāmatu propagandas dienas par dažādu nozaru literatūru.

Alūksnes bērnu bibliotēka bērnu grāmatu nedēļā sarīkoja lasītāju dienu, kur pastāstīja par bibliotēkas darbu un labākajiem lasītājiem. Aktivisti ziņoja par savu darbu. Noslēgumā pasākuma dalībnieki risināja literāras viktorīnas un skandēja grāmatām veltītus dzejoļus.

Grāmatu propagandai bibliotēkas turpina izmantot vietējos un skolu radiomezglus.

Preiļu bērnu bibliotēkas darbinieki sarīkoja jaunākajai literatūrai, grāmatām par kosmosu, avīzes «Пионерская правда» 40. gadadienai, A. Gaidaram veltītas pārraides.

Interesantu pieredzi magnetofona ierakstu izmantošanā grāmatu propagandā uzkrājusi Saldus bērnu bibliotēka, atskaņojot iepriekš magnetofona lentē ierakstītus bibliogrāfiskus apskatus un pārrunas par grāmatām. Dažkārt šis pārrunas noris saistošu dialogu veidā starp Burtiņu un Zilbīti.

Nedaudz uzlabojies bērnu bibliotēku bibliogrāfiskais darbs. Jaunumu un tematiskajos apskatos bibliotekāri informē lasītājus par jaunākajām labākajām grāmatām, ieinteresē lasīt literatūru par dažādiem jautājumiem.

To sistemātiski dara Jēkabpils raj. bērnu bibliotēkas darbinieki. Daudzi apskati notikuši kinoteātrī pirms bērnu kino sesansiem. Nereti apskatus gatavo un nolasa bērni paši. Apskati lasīti arī rajona komjaunatnes un pionieru aktīva sanāksmēs, pionieru vadītāju semināros, skolu bibliotekāru apspriedēs. Preiļu bērnu bibliotēka lasītāju informācijai izmanto rajona laikrakstu, kā arī vietējo radiomezglu. Tā rajona avīzē bija ievietoti ceļojumu aprakstu un ģeogrāfijas grāmatu apskati, pa radio nolasīti antirelīģisko grāmatu, tehnikas, mākslas un sporta literatūras apskati.

Apes bērnu bibliotēkas darbinieki jauno grāmatu sarakstus izliek vidusskolā stendā «Grāmatu pasaule», kā arī publicē skolas sienas avīzē.

Ludzas bērnu bibliotēkā katrai vecuma (klašu) grupai (V—VI, VII—VIII kl.) iekārtots plaukts «Bibliogrāfija — skolēnu palīgs». Par bibliogrāfiskajiem izdevumiem notiek apskati un pārrunas. Atsevišķi literatūras rādītāji izsniegti arī uz māju. Bibliogrāfisko izdevumu plaukti un stūrīši iekārtoti arī Krāslavas, Saldus u. c. bērnu bibliotēkās.

Preiļu, Jēkabpils pils., Alūksnes u. c. bibliotēkās sarīkotas pārrunas bibliotekāro un bibliogrāfisko zināšanu propagandai. Iztirzāti jautājumi, kā lasīt un kā izraudzīties grāmatas, kā iemācīties lietot katalogus. Tukuma bērnu bibliotēkas darbinieki kopā ar skolas bibliotēku organizēja 3 bibliotekārās stundas X—XI klašu skolēniem par grāmatu kārtojumu plauktos, katalogu lietošanu, uzziņu literatūras izmantošanu labākai mācību vielas apgūšanai. Rīkotas arī praktiskas nodarbības.

Tomēr īstas sistēmas un plānveidības bibliotekāro un bibliogrāfisko zināšanu propagandā vēl nav.

Lai mērķtiecīgāk vadītu lasīšanu, bibliotekāri sastāda lasīšanas plānus un ieteicamās literatūras sarakstus un kartotēkas. Šai darbā izmanto Latvijas PSR Valsts bibliotēkas izdevumus «Ko lasīt fizikā» un «Ko lasīt ķīmijā», kā arī «Liesmas» izdoto ieteicamās literatūras rādītāju «Vai tu esi lasījis?».

Bibliotēkas nepietiekami vēl popularizē bibliogrāfiskos un metodiskos materiālus skolotāju vidū. Labākajā gadījumā bērnu bibliotēku darbinieki informē par to saņemšanu skolas, kas atrodas rajona (pilsētas) centrā, bet lauku skolu skolotāji bieži vien nekā nezina par šiem izdevumiem. To izstādes un apskati netiek rīkoti skolotāju konferenču laikā, priekšmetu skolotāju metodisko apvienību nodarbībās, skolotāju sanāsmēs.

3. FONDI

1965. gadā bērnu bibliotēku fondos bija 1.527.939 bibliotekārās vienības. Gada laikā bērnu bibliotēku fondi pieauguši par 131.736 vienībām, izslēgtas 69.743 vienības.

Fondu sadalījums pa literatūras nozarēm:

Nozares	Fonds (tūkstošos)	% no kopējā fonda
Sabiedriski politiskā literatūra	141,6	9,3
Dabzinātņu literatūra	45,6	3,0
Tehnikas literatūra	50,5	3,3
Lauksaimniecības literatūra	15,5	1,0
Daiļliteratūra	652,7	42,8
Mākslas literatūra	53,1	3,5
Bērnu literatūra	431,6	28,2
Pārējā literatūra	137,1	8,9

Atšķirībā no iepriekšējiem gadiem bērnu bibliotēkas 1965. gadā fondu komplektēšanai veltīja vairāk uzmanības. Lielākā daļa bibliotēku literatūru pasūtīja pēc izdevniecību tematiskajiem plāniem, kā arī sastādīja komplektēšanas kartotēkas.

Jēkabpils raj., Madonas, Ventspils un Kokneses bibliotēkas reģistrē atteikumus lasītājiem, lai papildinātu fondus ar vairākkārt pieprasītām grāmatām.

Nepietiekams darbs vēl veikts, koordinējot fondu komplektēšanu ar rajonu un skolu bibliotēkām. Komplektēšanas plā-

nus ar skolām saskaņojušas Jēkabpils rajona, Ludzas un Ventspils 2. bērnu bibliotēkas. Fonda labākai komplektēšanai Ventspils 2. bērnu bibliotēkas darbinieki noskaidroja, kādi pulciņi darbojas mikrorajona skolās, kādās nozarēs notiek ražošanas apmācības.

Tikai dažas bērnu bibliotēkas (Krāslavas, Jelgavas, Valmieras) nedaudz analizēja fondus. Lai uzzinātu, kā dažādu vecumu grupu skolēni apgādāti ar literatūru, Krāslavas bērnu bibliotēkas darbinieki noskaidroja, cik grāmatu fondā ir katrai vecuma grupai. Jelgavas un Valmieras bērnu bibliotēkas analizēja fondu pēc ieteicamās literatūras rādītājiem «Vai tu esi lasījis?», «Ko lasīt fizikā» un «Ko lasīt ķīmijā».

Bērnu bibliotēkas turpināja izņemt no fondiem profilam neatbilstošas grāmatas un dubletu eksemplārus. Šai ziņā daudz darīja Jēkabpils rajona bērnu bibliotēkas, kas nodeva prāvu grāmatu skaitu apmaiņas fondam, ciemu un skolu bibliotēkām.

Nepiedodami slikts ir Gulbenes bērnu bibliotēkas darbs ar fondu. Fondā ir daudz profilam neatbilstošas literatūras.

Sabiedriski politiskās literatūras fondā ir grāmatas pieaugušajiem un arī saturā novecojusi literatūra. Bibliotēkā nav organizēta brīva pieeja, kaut gan, ja atbrīvotu fondu no saturā novecojušas un profilam neatbilstošas literatūras, būtu iespējams to darīt.

Bērnu bibliotēku fondu apgrozība republikā ir 2. Tomēr daudzās bibliotēkās tā ir daudz zemāka:

Subates pils., Skrundas pilsētciemata, Grobiņas pils. bibliotēkās — 0,7

Līgatnes pilsētciemata bērnu bibliotēkā — 0,8

Kandavas pils. bērnu bibliotēkā — 0,9

Dažām bibliotēkām arī lasāmība ir zemāka par vidējo:

Grobiņas pils. bērnu bibliotēkā 18

Skrundas pilsētciemata bērnu bibliotēkā 24

Kandavas pils. bērnu bibliotēkā 25

No rajona bibliotēkām maza fonda apgrozība ir Balvu un Bauskas bērnu bibliotēkās — 1,1. Bibliotēku darbiniekiem nopietni jādomā par grāmatu bagātību labāku izmantošanu, par pārvietojamo bibliotēku organizēšanu skolās un ciemu bibliotēkās, kur bieži trūkst labāko bērnu grāmatu.

Tā, analizējot 15 Tukuma rajona ciemu bibliotēku bērnu literatūras fondus, izrādījās, ka tajās nav daudzu vērtīgu

bērnu grāmatu, piemēram: A. Vējāna «Kur zem priedēm citronvītnes zied», T. Tesas «Neredzamā liecinieka», G. Cīruļa «Starp startu un finišu», grāmatu no sērijas par pionieru likumiem, krājumu skolēnu pašdarbībai «Atvērsim priekškaru».

4. SABIEDRĪBAS PIEDALĪŠANĀS BIBLIOTĒKU DARBĀ

Ikvienā bērnu bibliotēkā darbojas jaunie aktivisti. Čakli strādā Jēkabpils pils. bērnu bibliotēkas aktīvs, kas palīdz ne tikai tehniskajā darbā, bet arī visos bibliotēkas pasākumos. Ar aktivistiem apspriesti masu pasākumu plāni, lasītāju formulāru analīzes rezultāti, sniegti norādījumi aktivistiem VII kl. skolēniem par darbu ar grāmatu pionieru nometnēs.

Interesants ir Preiļu bērnu bibliotēkas jauno grāmatu draugu pulciņa darbs. Aktivisti izdod divos mēnešos reizi žurnālu rokrakstā «Jaunais Grāmatu Draugs». Žurnālā ievieto rakstus par aktivistu darbu, bibliotēkas pasākumiem, atsauksmes par miļākajām grāmatām, padomus lasīšanas kultūras iemaņu apgūšanai. Jaunie grāmatu draugi sarakstās ar Baltkrievijas, Lietuvas, Kazahijas un citu brālīgo republiku jauniešiem lasītājiem. Bibliotēkas darbā palīdz arī bibliotēkas padome, kuras sastāvā ietilpst skolu bibliotekāri, pionieru vadītāji, vecāki, pensionāri, TIN pedagogiskā kabineta vadītājs, milicijas bērnu istabas vadītājs, daži vecāko klašu skolēni — bijušie bibliotekāri instruktori.

Sadarbība ar citām iestādēm un organizācijām, darbs ar vecākiem

Gandrīz visas bērnu bibliotēkas labi sadarbojas ar skolām, pētot jauno lasītāju intereses, organizējot kopīgus masu pasākumus. Tas sevišķi sakāms par Jelgavas un Ventspils bērnu bibliotēkām, kur ciešā sadarbībā veikti tādi nozīmīgi pasākumi kā atsevišķu klašu lasītāju interešu pētīšana (Jelgavā), organizēti masu pasākumi (neklātienes ceļojumi «Uz komunisma celtnēm Padomju Latvijā» un «Pa vēstures grāmatu lappusēm» Ventspilī) visas pilsētas mērogā.

Labi ar komjaunatnes rajona komitejām sadarbojas Krāslavas, Madonas un Jēkabpils rajonu bērnu bibliotēkas. Tā Madonas komjaunatnes rajona komiteja arvien informē bibliotēkas darbiniekus par rajona mēroga pasākumiem bērniem,

ie pazīstina bibliotēkas darbiniekus ar instrukcijām un nolikumiem par pionieru darbu, kas viņus var interesēt. Bibliotēkas kolektīvs savukārt rajona komitejas rīkoto sanāksmju un semināru laikā organizē literatūras izstādes.

Daudzas bērnu bibliotēkas labi sadarbojas ar pionieru nāmiem. Tā Jēkabpils rajona bibliotēkā piedalījās daudzos pionieru nama pasākumos, kā arī nolasīja literatūras apskatu par pionieru organizācijas darbu pionieru aktīva nometnē.

Arvien vairāk bērnu bibliotēkas iekļaujas namu pārvalžu un milicijas bērnu istabu un vasaras pionieru nometņu darbā.

Lielākā daļa bērnu bibliotēku aktīvi palīdz arī tautas universitāšu pedagogijas fakultāšu un skolu vecāku lektoriju darbā, nolasot lekcijas un sniedzot bērnu literatūras apskatus.

Jēkabpils rajona bērnu bibliotēka vecāku lektorijā organizēja pārrunas par H. Matvejeva grāmatu «Jaunais direktors», L. Brīdakas «Dienas prasa atbildi», M. Sabo «Pasakiet Žofikai».

Izmantojot žurnālā «Skola un Ģimene» iespiestos jauno grāmatu apskatus vecākiem un skolotājiem, bibliotēkas darbinieki informē par šo literatūru vietējās radiopārraidēs «Padomi vecākiem».

Talsu bērnu bibliotēka sarīkoja vecākiem vakaru, kurā ziņoja par bērnu bibliotēkas darbu un pārrunāja par jaunāko bērnu literatūru.

IV. KADRI. METODISKAIS DARBS UN KVALIFIKĀCIJAS CELŠANAS PASĀKUMI

1965. gadā Latvijas PSR Kultūras ministrijas masu bibliotēkās strādāja 1394 darbinieki. 55 darbiniekiem ir augstākā speciālā izglītība, 118 — augstākā, 396 — vidējā speciālā, 689 — vidējā izglītība. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, speciālistu skaits palielinājies par 17.

Republikas bibliotēku darbinieki mācījās neklātienē Pēteru Stučkas Latvijas Valsts universitātes Vēstures un filoloģijas fakultātes bibliotēku nodaļā, Rīgas Kultūras un izglītības darbinieku tehnikumā, LPSR Kultūras ministrijas organizētajosursos. 1965. gadā Rīgas Kultūras un izglītības darbinieku tehnikumā noorganizēja neklātienē grupu ar krievu mācību valodu. LPSR Kultūras ministrijas kursus beidza 243 darbinieki. Mācības notika ciemu, rajonu, bērnu bibliotēku grupās. Nepārtraucot tiešo darbu, 24 Rīgas pilsētas bibliotekāri tika apmācīti bibliogrāfijā un 22 iesācēji — bibliotēku darba pamatos.

Kvalifikācijas celšanas pasākumos nozīmīgu vietu ieņem republikāniskie semināri un sanāksmes dažādām bibliotēku darbinieku grupām, starprajonu semināri, kā arī kultūras un izglītības darbinieku semināri rajonos. 1965. gadā notika rajonu un zonālo bibliotēku vadītāju sanāksme Rīgā (aprīli), rajonu bibliotēku vadītāju seminārs Ludzā (septembrī) un zonālo bibliotēku vadītāju seminārs Limbažos (decembrī). Notika divi starprajonu semināri. Seminārā Jēkabpilī piedalījās Jēkabpils un Preiļu rajonu bibliotēku darbinieki. Darba kārtībā bija lasītāju apkalpošanas, bibliogrāfijas izmantošanas un komplektēšanas jautājumi. Seminārs Kuldīgā, kur pulcējās Talsu un Kuldīgas rajonu bibliotēku darbinieki, bija veltīts atsevišķu literatūras nozaru propagandai.

Katrā rajonā noorganizēti 4—5 kultūras un izglītības darbinieku semināri. 1965./66. mācību gadā nodarbības notika pēc vienotas programmas, tas deva iespēju visiem darbiniekiem

apgūt aktuālāko bibliotēku darbā. Labi bibliotēku sekcijas darbu semināros organizēja Madonas, Ludzas, Saldus rajonu bibliotēkas.

1965. gada maijā notika Latvijas, Lietuvas, Igaunijas bibliotēku darbinieku zinātniskā konference, kur galvenokārt tika pārrunāti un arī vērtēti šo republiku bibliotēku sasniegumi 25 gados. Konferencē piedalījās visi rajonu un pilsētu bibliotēku vadītāji.

Sabiedriski politiskās un vispārīgās zināšanas darbinieki papildināja politpulciņos, tautas universitātēs un valodu pulciņos. 206 Rīgas bibliotekāri turpināja mācības kultūras universitātē bibliotēku darbiniekiem.

Par labiem rezultātiem grāmatu propagandā un lasītāju iesaistīšanā 1965. gadā 27 masu bibliotēkām piešķirts teicama darba bibliotēkas nosaukums:

- Rīgas pils. 12. bibliotēkai (vad. A. Bērsona)
- Jēkabpils raj. bibliotēkai (vad. M. Mullere)
- Ludzas raj. bibliotēkai (vad. L. Kornele)
- Daugavpils raj. Aknīstes pilsētciemata bibliotēkai (vad. Rozentāle)
- Liepājas raj. Priekules pilsētas bibliotēkai (vad. V. Blumberga)
- Valmieras raj. Rūjienas pils. bibliotēkai (vad. S. Pētersone)
- Rīgas raj. Saulkrastu pilsētciemata bibliotēkai (vad. S. Bērziņa)
- Jēkabpils raj. bērnu bibliotēkai (vad. I. Devjatņikova)
- Jelgavas pils. bērnu bibliotēkai (vad. Dz. Grosa)
- Krāslavas raj. bērnu bibliotēkai (vad. Z. Magīda)
- Valmieras raj. Limbažu pils. bērnu bibliotēkai (vad. E. Lēnmane)
- Madonas raj. bērnu bibliotēkai (vad. V. Ozoliņa)
- Tukuma raj. bērnu bibliotēkai (vad. A. Karlsona)
- Valmieras raj. Brenguļu ciema bibliotēkai (vad. Dz. Mieriņa)
- Saldus raj. Ezeres ciema bibliotēkai (vad. Z. Lekuze)
- Gulbenes raj. Galgauskas ciema bibliotēkai (vad. Dz. Robeža)
- Talsu raj. Ģibuļu ciema bibliotēkai (vad. Dz. Oškalne)
- Saldus raj. Lutriņu ciema bibliotēkai (vad. Dz. Sausserde)

- Valmieras raj. Matīšu ciema bibliotēkai
(vad. Dz. Kaimiņa)
- Jēkabpils raj. Medņu ciema bibliotēkai (vad. V. Blāķe)
- Madonas raj. Murmastienes ciema bibliotēkai
(vad. J. Piziča)
- Saldus raj. Remtes ciema bibliotēkai
(vad. B. Antonija)
- Jēkabpils raj. Rītes ciema bibliotēkai (vad. T. Tamane)
- Cēsu raj. Sērmūkšu ciema bibliotēkai
(vad. A. Smagars)
- Krāslavas raj. Šķeltovas ciema bibliotēkai
(vad. Osipova)
- Liepājas raj. Tadaiku ciema bibliotēkai
(vad. H. Žēlastība)
- Bauskas raj. Vecumnieku ciema bibliotēkai
(vad. V. Zovka)

Padomju Latvijas 25. gadadienai veltītajā kultūras un izglītības iestāžu skatē labākie rezultāti bija rajonu bibliotēku grupā — Saldus, Jēkabpils, Ludzas un Cēsu rajonu bibliotēkām;

pilsētu bibliotēku grupā — Valkas raj. Apes, Valmieras raj. Rūjienas un Liepājas raj. Priekules pilsētas bibliotēkām; bērnu bibliotēku grupā — Madonas raj., Liepājas 2., Krāslavas un Jēkabpils rajonu bērnu bibliotēkām;

ciemu bibliotēku grupā — Madonas raj. Indrānu, Liepājas raj. Tadaiku, Gulbenes raj. Litenes, Dobeles raj. Bēzses, Tukuma raj. Tumes un Valkas raj. Birzuļu ciema bibliotēkām.

Teicama darba bibliotēku skaita pieaugums un bibliotēku aktivitāte kultūras un izglītības iestāžu skates laikā liecina par zināmu kadru stabilitāti. Palielinājies darbinieku skaits ar stāžu pāri pieciem gadiem (1964. gadā — 791, 1965. g. — 826).

Tomēr atsevišķos gadījumos vēl vērojama bieža kadru maiņa. Piemēram, Rīgas rajonā mainījās 11 darbinieki, Saldus rajonā — 9 (7 darbiniekiem nebija speciālās izglītības). Valmieras rajona Staiceles pilsētciemata Rozēnu bibliotēkā darbinieki mainījās gadā trīs reizes.

Darbinieku maiņu izraisa atsevišķu ciemu padomju nenopietna pieeja kadru izraudzīšanā un pieņemšanā. Tas apgrūtina metodisko centru darbu, jo jāziedo daudz laika jauno darbinieku apmācībai, bibliotēku fondu nodošanai un pieņemšanai.

1965. gadā metodiskajā darbā raksturīga iezīme ir metodis-

kās vadības sistēmas nostiprināšanās un zonālo bibliotēku iekļaušana metodiskajā darbā.

Jēkabpils, Madonas, Rīgas, Valkas, Valmieras, Ludzas un citu rajonu bibliotēkas pārdomāti vadīja un organizēja zonālo bibliotēku darbu. Piemēram, Valmieras rajonā reizi ceturksnī metodiķu sanāksmē kāds no zonālo bibliotēku vadītājiem sniedz pārskatu par savas zonas bibliotēku darbu, zonālajās bibliotēkās iekārtoti metodiskie stūrīši, izgatavotas zonas shēmas un bibliotēku apmeklēšanas grafiki, zonu metodiķi sagatavo semināru nodarbības, piedalās ciemu padomju sesijās, ja apspriež bibliotēku darbu.

Valkas rajona bibliotēka metodiķu apspriedēs izskatīja šādus jautājumus: ciemu un kolhozu bibliotēku vadītāju apmācīšana zonālajās bibliotēkās, labākās pieredzes aprakstīšana, metodiskā darbā uzskaitē un atskaitē, novecojušās literatūras izņemšana, ciemu bibliotekāru darba disciplīna.

Ludzas rajona bibliotēka nodibināja metodiķu grupu no 11 darbiniekiem. Izstrādāts metodiskā darba plāns visam gadam, sastādīta atgādne metodiķiem. Pastiprināta uzmanība veltīta semināru uzdevumu izpildes pārbaudei. 4 reizes organizētas grupu konsultācijas tiem darbiniekiem, kas seminārus nav apmeklējuši.

Iepriekšējos gados zonālās bibliotēkas metodisko darbu veica samērā formāli, piedalījās bibliotēku nodošanā un pieņemšanā un tās dažkārt apmeklēja. Tagad vērojama metodiskā darba formu dažādība, kas liecina par nopietnu vēlēšanos palīdzēt savas zonas bibliotēkām. Piemēram, Rīgas rajonā zonālās bibliotēkas pasūtīja literatūru pēc izdevniecību tematiskajiem plāniem savas zonas bibliotēkām, Jēkabpils rajonā — sagatavoja savas zonas darbinieku sanāksmes, organizēja paraugpasākumus, iekārtoja metodiskos stūrīšus. Valmieras rajonā — gada beigās analizēja savu bibliotēku darbu. Par labu zonālo bibliotēku kļuvusi Alūksnes pilsētas bibliotēka. Tā sniedz metodisko palīdzību 13 ciemu un 2 padomju saimniecību bibliotēkām. Bibliotēkas apmeklētas 1—2 reizes gadā. Ziemeru bibliotēkai darbs neveicās, tāpēc zonālās bibliotēkas darbinieki izbrauca uz turieni vairākkārt un panāca darba uzlabojumu. Alūksnes bibliotēka apmāca jaunus darbiniekus, informē par interesantāko semināros tos darbiniekus, kas nebija ieradušies, pārbauda gada atskaišu pareizību, piedalās semināru sagatavošanā, vāc materiālus metodiskajam stūrītim.

Diemžēl, atsevišķu rajonu bibliotēkas (Daugavpils, Talsu, Preiļu, Liepājas) nav aktivizējušas zonālo bibliotēku meto-

disko darbu, un tāpēc vajadzīgo metodisko un praktisko palīdzību nav saņēmušas visas bibliotēkas.

Kā metodiskā darba centri visu sistēmu masu bibliotēkām sāk veidoties Liepājas, Jelgavas un Daugavpils pilsētu zinātniskās bibliotēkas. Liepājā darbojas 67 bibliotēkas. Zinātniskā bibliotēka regulāri organizē seminārus, kur aplūko aktuālus bibliotēku darba jautājumus. Uzsākts pētīt Liepājas bibliotēku vēsturi. Zinātniskās bibliotēkas darbinieki aktīvi piedalās bibliotēku starpresoru padomes darbā.

Seminārus organizē Jelgavas un Daugavpils zinātniskās bibliotēkas, kā arī Jūrmalas 2. un Ventspils 1. bibliotēka, kas darbojas kā metodiskie centri pilsētā.

Tomēr sarīkot seminārus vien ir nepietiekami, bibliotēkas ir jāapmeklē un tām jāpalīdz. Šie metodiskie centri maz darījuši labākās bibliotēku pieredzes ieviešanai praksē.

1965. gadā krasi uzlabojies daudzu rajonu bibliotēku metodiskais darbs. Metodiskā palīdzība bibliotēkām kļuvusi nozīmīgāka, sistemātiskāka un daudzveidīgāka.

Piemēram, Ludzas rajona bibliotēkas darbinieki lielu uzmanību veltīja kadru kvalifikācijas celšanai un praktiskai palīdzībai bibliotēkās. Ciemu bibliotēkas apmeklētas 77 reizes. Gadā organizēti 4 kultūras un izglītības darbinieku semināri, 3 metodiķu grupas apspriedes, ražošanas apspriedes rajona centrā un zonās. Semināros ievertas nodarbības par šādiem jautājumiem: 1965. gada darba plānu analīze, ciemu bibliotēku bērnu literatūras analīze, profesiju un profila kartotēkas, sabiedriski politiskās un lauksaimniecības literatūras bibliogrāfijas izmantošana, lasītāju estētiskā audzināšana. Semināra dalībnieki piedalījās konkursā par labāko bibliogrāfisko apskatu par tematiem: «Neparastas dabas parādības» un «Ķīmija lopkopībā». Metodiķu grupas sanāksmēs apspriests bibliotēku apmeklējumos redzētais, semināru sagatavošana, kā arī sniegtas nepieciešamās zināšanas metodiskajā darbā. Praktikumā apmācīti 7 jaunie darbinieki. Metodiskajā stūrītī novietota jaunākā literatūra bibliotēkām, ziņas par ciemu bibliotēku darba plānu izpildi un citi materiāli. 5 ciemu bibliotēkas tiek veidotas par pirmrindas pieredzes skolām.

Madonas rajona bibliotēka pievērsusies labākās pieredzes iepazīšanai un popularizēšanai. Bibliotēkas darbinieki ilgāku laiku pētīja pieredzi pārrunu organizēšanā ciemu bibliotēkās. Pēc tam seminārā organizēja pieredzes apmaiņas nodarbību, kur analizēja ciemu bibliotēku darbu pārrunu sagatavošanā,

sniedza metodiskus norādījumus tematu izvēlē, pārrunu vadīšanā, kā arī demonstrēja paraugpārrunu.

Bibliotekāru sekcijas nodarbības organizētas arī labākajās ciemu bibliotēkās — Kusā un Indrānos. Semināra dalībnieki iepazīstināti ar sasniegumiem šo bibliotēku darbā.

Murmastienes ciema bibliotēka prot labi sadarboties ar lauksaimniecības speciālistiem. Šī pieredze apkopota un atspoguļota atsevišķā stendā, kas novietots rajona bibliotēkas metodiskajā stūrīti.

Labāko darba paņēmieni popularizēšanai izmantots arī vietējais radiomezģls. Te nolasīta informācija par Indrānu bibliotēkas vadītājas G. Konones darbu, par bibliotēku veikumu gada atsevišķos ceturkšņos, kā arī pārruna par to, kā labāk iekārtot personiskās bibliotēkas.

Cēsu rajona bibliotēka iecienījusi konkursus un pieredzes apmaiņas stafetes. Padomju Latvijas 25. gadadienai bija veltīta pieredzes apmaiņas stafete, kur stafetes albumos katra bibliotēka ierakstīja savus sasniegumus. Gatavojoties Raiņa dzimšanas 100. gadadienai, notika konkurss par labāko literāro sarīkojumu. Kultūras nodaļas un rajona bibliotēkas darbinieki apmeklēja visus konkursa pasākumus un vērtēja saturu, norisi, apmeklējumu. Labākās bibliotēkas konkursa nobeigumā apbalvoja, pieredzes aprakstus novietoja metodiskajā stūrīti. Gada beigās iesākās konkurss par labāko fonda izvietojumu un kārtojumu.

Interesanti metodiskā darba pasākumi ir arī Valkas, Valmieras, Bauskas, Gulbenes, Kuldīgas, Saldus un Tukuma rajona bibliotēkām.

Rajonu un pilsētu bibliotēkas nedaudz strādājušas pirmrindas pieredzes ieviešanā praksē. Katrā rajonā vērojami jaunāku, labāku darba formu meklējumi. Jauno grāmatu dienas, lasītāju un kinoskatītāju konferences, neklātienas konferences, disputi, konkursi un derīgo padomu stundas nav svešas Bauskas, Valmieras, Kuldīgas, Rēzeknes, Dobeles un citu rajonu masu darbā.

Neklātienas konferences organizētas jau iepriekšējos gados. Līdz šim tās veltītas atsevišķiem daiļdarbiem. 1965. gadā neklātienas konferences notikušas arī par darbiem no citām literatūras nozarēm. Piemēram, Bauskas rajona bibliotēkā notika neklātienas konference par grāmatu «Estētiskā audzināšana», Ludzas rajona Pokuminas ciema bibliotēka rīkoja lasītāju neklātienas konferenci «Grāmata palīdzēja darbā», kas bija veltīta lauksaimniecības literatūrai.

Disputus līdz šim organizēja galvenokārt pilsētu un rajonu bibliotēkas. Tagad šī forma saistījusi arī ciemu bibliotēku uzmanību. Piemēram, Bauskas rajona Mežotnes ciema bibliotēka jauniešiem organizēja disputus «Vai pazīsti savu laika-biedru?», «Kas ir stils?», «Ko mēs saprotam ar vārdu «gaume»?».

Konkursu, derīgo padomu stundu, jauno grāmatu dienu organizēšanā nekādu jaunu meklējumu nav.

Kā jaunākās darba formas jāmin skaņu žurnāli, kurus sarīkoja Valkas rajona un Rūjienas pilsētas bibliotēka. Tukumā rajona bibliotēkā notika jauna veida sarīkojumi — neklātienes ceļojumi pa mūsu Dzimtenes skaistākajām vietām, kuri jau minēti iepriekš.

Jaunas ierosmes ir pasākumos tautas universitātes klausītājiem. Daugavpils rajona bibliotēka literatūras un mākslas fakultātes klausītājiem organizēja nodarbību «Vai tu proti lasīt grāmatu?», kur ped. zin. kandidāts L. Levitāns stāstīja, kā saskatīt, saprast un uztvert skaisto daiļliteratūrā. Valkas rajona bibliotēka pedagogijas fakultātes klausītājiem iekārtoja izstādes «Labā profesija» (par profesiju izvēli) un «Audzināsim pareizi jauno maiņu». Cēsu rajona bibliotēka literatūras un mākslas fakultātes klausītājiem sagatavoja un vadīja nodarbību «Grāmata un mūzika», par ko jau norādīts pārskata I daļā.

Jaunas formas izmantotas arī brīvas pieejas organizācijā, lasītāju apkalpošanā un darbā ar bērniem.

Tomēr daži metodiskie centri vēl sistemātiski nestrādā labākās pieredzes ieviešanā, apmierinās ar to, ka dažas labākās bibliotēkas pieredzi ievieš, bet pārējās paliek vienaldzīgas. Pasīva attieksme labāko paņēmieni ieviešanā vērojama Gulbenes, Krāslavas, Dobeles rajonos. Piemēram, Gulbenes rajonā atsevišķas ciemu bibliotēkas jau vairākkārt rīkojušas skatītāju un lasītāju konferences, neklātienes konferences un citus pasākumus. Rajona bibliotēka un Alūksnes pilsētas bibliotēka kā zonālā varēja panākt, ka šīs formas izmanto visas bibliotēkas rajonā. Par pieredzes ieviešanu nekas nav minēts Dobeles un Krāslavas rajonu bibliotēku atskaitēs.

Uzlabojies bērnu bibliotēku metodiskais darbs, it īpaši metodiskā palīdzība ciemu un skolu bibliotēkām.

Ventspils 1., Jūrmalas 1. un Jelgavas bērnu bibliotēkas ar labām sekmēm vadīja skolu un bērnu bibliotekāru metodisko apvienību.

Par īstiem metodiskiem centriem kļuvis Jēkabpils, Krāslavas un Madonas bērnu bibliotēkas. Šo bibliotēku darbinieki izbrauc uz ciemu bibliotēkām, semināros vada nodarbības par darbu ar bērniem.

1965./66. mācību gadā semināru programmā bija norādīts iztirzāt grāmatu «Darbs ar bērniem ciema bibliotēkā» (krievu valodā), kas dod sistemātiskas zināšanas bibliotekāriem darbā ar bērniem. Tomēr visos rajonos šādu nodarbību nebija. Liepājas un Dobeles rajonos bērnu bibliotēku darbinieki nebija parūpējušies, lai grāmata būtu katrā ciema bibliotēkā. Semināra nodarbības lielākoties vada rajona bērnu bibliotēku darbinieki, bet mazāk — zonālo bibliotēku darbinieki. Bērnu bibliotēku metodiskā palīdzība ciemu bibliotēkām apmeklējumu laikā visumā bija iedarbīga. Tā Jēkabpils un Neretas pilsētu bērnu bibliotēkas, apmeklējot ciemu bibliotēkas, sevišķu uzmanību veltīja bērnu literatūras komplektēšanai, bērnu grāmatu kārtojumam plauktos. Rezultātā Jēkabpils rajona ciemu bibliotēkās darbs bērnu bibliotekārajā apkalpošanā uzlabojies.

Tomēr bieži apmeklējumos netiek sniegta konkrēta palīdzība. Bērnu bibliotēkas interesējas vispār par ciemu bibliotēku darbu ar bērniem, bet nepalīdz bibliotēkām katra skolēna iesaistīšanā par lasītāju, skolēnu bibliotekārās apkalpošanas sistēmas izveidē.

Aktīva ir bērnu bibliotēku palīdzība skolu bibliotēkām. Kopā ar Tautas izglītības nodaļām un skolu bibliotēku metodiskajām apvienībām tiek organizēti pasākumi skolu bibliotekāru kvalifikācijas celšanai. Šis darbs labi veikts Preiļu, Jēkabpils un Madonas rajonos, Jelgavas, Jūrmalas, Rēzeknes un Ventspils pilsētās.

Līdz šim tomēr, organizējot kvalifikācijas celšanas pasākumus skolu bibliotekāriem, nav ievērota diferencēta pieeja bibliotekāriem ar dažādu speciālo zināšanu līmeni.

Metodisko apvienību nodarbības ir kopējas skolu bibliotekāriem ar speciālo izglītību un lielu darba stāžu un bibliotēku darbiniekiem iesācējiem. Jaunajiem skolu bibliotekāriem praktiskumi netiek organizēti.

Lielu palīdzību Rīgas bērnu bibliotēkas sniedza pilsētas skolu bibliotēku skates organizēšanā, kurai bija liela nozīme skolu bibliotēku darba uzlabošanā. Ventspils pilsētā pēc Tautas izglītības nodaļas un 1. bērnu bibliotēkas iniciatīvas tika organizēts konkurss par labāko skolas bibliotēku.

V. PRIEKŠLIKUMI DARBA UZLABOŠANAI

1. Aktīvi gatavoties Lielā Oktobra 50. gadadienai. Piedalīties Vissavienības bibliotēku skatē. Individuālajā un masu darbā propagandēt PSKP XXIII kongresa materiālus, literatūru par Padomju valsts ekonomiku, zinātnes un tehnikas, kultūras un mākslas izaugsmi. Aktīvi iekļauties novadpētniecības darbā.

2. Rūpīgi iepazīt apkalpojamo mikrorajonu, stacionāro un pārvietojamo bibliotēku izvietojumu, iedzīvotāju sastāvu un ražošanas profilu, iedzīvotāju iespējas saņemt bibliotēkas grāmatas. Tuvināt grāmatu iedzīvotāju dzīves, darba un mācību vietām. Vairāk uzmanības veltīt lauksaimniecības speciālistu un citu lauku darbu darītāju bibliotekārajai apkalpošanai.

3. Lielāku uzmanību veltīt jaunu lasītāju iesaistīšanai un esošā lasītāju skaita saglabāšanai. Turpināt darbu ikviena strādājošā iesaistīšanā par lasītāju. Stingri ievērot bibliotēkas tehnikas minimumā noteikto lasītāju uzskaites kārtību. Ciemu bibliotēkām jo sevišķi rūpēties par darba rādītāju pieaugumu gan kvantitatīvā, gan kvalitatīvā ziņā.

4. Uzlabot individuālo un masu darbu ar lasītājiem abonentos, lasītavās un pārvietojamās bibliotēkās:

a) katrā bibliotēkā izdalīt galvenās lasītāju grupas, sistematiski analizēt lasīšanu un mērķtiecīgi palīdzēt literatūras izraudzīšanā, individuālajā lasīšanas vadībā izmantot ieteicamo bibliogrāfiju, padziļināt bibliogrāfisko uzziņu darbu un pastiprināt informāciju par literatūru. Organizēt pasākumus bibliotekāro un bibliogrāfisko zināšanu popularizēšanai;

b) paplašināt masu pasākumu tematiku, vairāk ietvert arī aktuālus sabiedriski politiskus tematus, jaunākās problēmas dabzinātnēs un tehnikā, mākslā un literatūrā, drošāk ieviest jaunus darba formas (grāmatu apskates, lasītāju un skatītāju konferences, polemikas u. c.).

Visus masu pasākumus saistīt ar literatūras propagandu, tos organizēt diferencēti dažādām lasītāju grupām un panākt lielāku apmeklējumu.

5. Nostiprināt un padziļināt fondu profilētu komplektēšanu. Turpināt fondu sastāva un izmantošanas pētīšanu. No fondiem izņemt neprofilo un dubletu literatūru. Rajonos un republikāniskās pakļautības pilsētās pabeigt grāmatu apmaiņu rajona un pilsētas mērogā.

Panākt komplektēšanas koordināciju rajonu centros un republikāniskās pakļautības pilsētās.

6. Rajonu un pilsētu bibliotēkām uzlabot organizatoriski metodisko darbu un pirmrindas pieredzes ieviešanu:

a) panākt, lai metodiskajā darbā aktīvi piedalās visas zonālās bibliotēkas;

b) Jūrmalā, Jelgavā, Ventspilī, Rēzeknē, Liepājā un Daugavpilī centrālajām bibliotēkām jāorganizē ne vien kvalifikācijas celšanas pasākumi bibliotēku darbiniekiem, bet arī jāsniedz operatīva palīdzība bibliotēkām apmeklējumu laikā, jāpopularizē un jāievieš praksē labākā pieredze.

Pilsētu bibliotēkām uzlabot metodisko darbu mikrorajonos.

Bērnu bibliotēkām

1. Sagaidot Lielā Oktobra 50. gadadienu, izpildīt svarīgāko bibliotēku uzdevumu — izveidot vienotu bērnu bibliotekārās apkalpošanas sistēmu, lai visiem skolēniem gan pilsētās, gan laukos būtu pieejami labi komplektēti grāmatu fondi, lai ikviens skolēns tiktu iesaistīts par lasītāju bibliotēkā un lasītu sistemātiski.

2. Plašāk propagandēt sabiedriski politisko, populāri zinātnisko un daiļliteratūru par V. I. Ļeņina dzīvi un darbību, Lielo Oktobra sociālistisko revolūciju, padomju tautas revolucionāro pagātni, pašreizējo darbu un sasniegumiem visās tautsaimniecības nozarēs un kultūras jomā.

3. Palīdzēt pionieru organizācijai sekmīgi izpildīt uzdevumus, kas tai izvirzīti sakarā ar Padomju valsts 50. gadadienu. Veicināt pionieru organizācijas piedalīšanos novadpētniecības darbā.

4. Padziļināt individuālo darbu ar lasītājiem, pētīt lasītāju intereses, dažādu nozaru literatūras, it sevišķi sabiedriski politiskās lasīšanu, palīdzot skolēniem mācībās, sabiedrisko uzdevumu veikšanā, paplašinot skolēnu zināšanu loku.

Izdalīt skolēnu grupas, kam pievēršama sevišķa uzmanība: nesekmīgos skolēnus, kā arī tos, kas lasa pavirši un vienpusīgi.

5. Visām bērnu bibliotēkām sadarboties ar rajona (pilsētu) komiteju un namu pārvalžu komisijām, kas atbild par darbu ar bērniem, namu pārvalžu un milicijas bērnu istabu vadītā-

jiem, lai iesaistītu bibliotēkās par lasītājiem bez uzraudzības atstātos, nedisciplinētos, milicijas bērnu uzskaitē esošos pusaudžus.

6. Uzlabot bibliogrāfisko uzziņu darbu, darbu ar katalogiem un kartotēkām, sistemātiski propagandēt bibliotekārās un bibliogrāfiskās zināšanas. Regulāri informēt skolotājus un citus bērnu iestāžu darbiniekus par metodiskiem un bibliogrāfiskiem materiāliem, izliekot izstādes un nolasot šo materiālu bibliogrāfiskos apskatus skolotāju konferencēs, priekšmetu skolotāju metodisko apvienību sanāksmēs, semināros.

7. Dziļāk analizēt savu darbu, pētīt tā iedarbīgumu, apkopot, aprakstīt un propagandēt savu pieredzi. Analizēt, apkopot un popularizēt arī ciemu un skolu bibliotēku pieredzi darbā ar bērniem.

8. Uzlabot bibliotēkas metodisko darbu. Vairāk izbraukt uz ciemu un skolu bibliotēkām, sniegt metodisku un praktisku palīdzību ciemu bibliotēkām vienotas bibliotekārās apkalpošanas sistēmas izveidošanā, visu skolēnu iesaistīšanā par lasītājiem, individuālā un masu darba organizēšanā ar bērniem, ciemu bibliotēku bērnu literatūras fonda analizē un komplektēšanā. Aktīvi piedalīties kultūras un izglītības darbinieku semināru organizēšanā.

9. Kopā ar rajona TIN organizēt pasākumus skolu bibliotēku darbinieku kvalifikācijas celšanai diferencēti jaunajiem bibliotekāriem un bibliotekāriem ar lielu darba stāžu un speciālām zināšanām.

10. Bibliotēkas aktīvā iesaistīt ne vien skolēnus un skolu bibliotekārus, bet arī dažādu priekšmetu skolotājus, komjauniešus, pensionārus.

Latvijas PSR Kultūras ministrijas
masu bibliotēku kopējie darba rādītāji 1965. gadā

Bibliotēku skaits	Lasītāju skaits (tūkst.)	Grāmatu skaits (tūkst.)	Izsniegums	Izsniegums pa literatūras nozarēm (tūkst.)					Lasāmība	Apgrozība	
				1, 2, 3, 9	5	6	63	7			Dailite- ratūra
902	545,7	9.736,2	14.963,4	1.523,1	435,5	817,3	325,3	676,9	6.819,4	27,4	1,5

Piezīme. Ailē «lasāmība» uzrādīts skaitlis pēc statistikas datiem, kas aprēķināts, saskaitot noapaļotos skaitļus.

Latvijas PSR republikas pakļautības pilsētu pieaugušo
bibliotēku darba rādītāji 1965. gadā
(t. sk. pilsētu zinātniskās bibliotēkas)

Nr. p. k.	Pilsēta	Bib- liotēku skaits	Lasītāju skaits (tūkst.)	Grāmatu skaits (tūkst.)	Izsnie- gums (tūkst.)	Izsniegums pa literatūras nozarēm (tūkst.)				Lasā- mība	Ap- gro- zība	
						1, 2, 3, 9	5	6	7			Daļi- teratūra
1.	Rīga	28	108,0	1433,1	3997,2	562,1	158,7	294,7	260,6	1647,5	37,0	2,7
2.	Liepāja	3	10,2	188,0	205,1	23,7	12,8	21,4	9,9	79,2	20,0	1,0
3.	Daugavpils	5	13,5	181,6	340,0	28,5	10,2	30,9	26,6	139,0	25,1	1,8
4.	Jelgava	4	9,8	194,9	345,5	74,5	12,4	40,5	22,0	129,6	35,2	1,7
5.	Ventspils	3	5,3	91,4	132,2	12,1	3,2	7,4	5,9	71,6	24,7	1,4
6.	Rēzekne	2	2,3	30,0	58,7	49,6	1,9	1,4	1,9	43,3	25,3	1,9
7.	Jūrmala	5	10,3	183,2	356,9	46,2	13,9	20,1	18,8	161,4	34,4	1,9
Kopā:		50	159,6	2302,3	5435,8	752,2	213,2	416,5	345,8	2271,7	34,0	2,3

**Rajonu bibliotēku darba rādītāji 1965. gadā
(t. sk. rajonu, rajonu pilsētu, pilsētciematu, ciemu, bērnu
bibliotēkas)**

Nr. p. k.	Rajons	Masu b-ku skaits	Lasītāju skaits (tūkst.)	Grāmatu skaits (tūkst.)	Iznie- gums (tūkst.)	Izniegums pa literatūras nozarēm (tūkst.)					Lasa- mība	Ap- gro- zība	
						1, 2, 3,9	5	6	63	7			Daiļi- teratūra
1.	Balvu	29	13,6	192,3	260,4	20,5	5,5	10,2	11,1	8,4	122,8	19,0	1,3
2.	Bauskas	34	12,8	283,8	270,8	19,3	5,6	11,1	10,5	9,7	144,2	21,0	0,9
3.	Cesu	40	21,8	342,9	475,5	56,8	14,5	26,5	22,4	16,2	201,2	21,8	1,3
4.	Daugavpils	49	20,9	372,5	459,1	31,5	8,6	13,1	17,3	10,1	237,8	21,4	1,2
5.	Dobele	40	18,2	331,5	489,9	36,6	12,1	16,8	19,1	13,1	235,1	26,9	1,4
6.	Gulbenes	34	14,9	289,8	412,5	33,4	9,1	18,2	15,4	16,3	202,9	20,9	1,4
7.	Jēkabpils	44	20,1	411,1	497,3	37,9	12,2	17,7	13,0	16,4	261,4	24,6	1,2
8.	Kraslavas	38	16,3	273,7	288,6	19,8	5,1	7,5	10,0	5,3	140,7	17,7	1,0
9.	Kuldīgas	31	11,4	243,2	221,7	18,7	4,6	7,7	6,6	8,2	109,0	19,2	0,9
10.	Liepājas	43	15,9	381,0	372,4	26,8	8,6	12,6	13,9	47,9	190,8	23,3	0,9
11.	Ludzas	48	18,4	360,4	441,1	35,2	7,0	13,0	13,2	13,1	213,1	23,9	1,2
12.	Madonas	45	15,5	365,2	339,9	28,9	8,1	12,0	10,0	10,1	168,1	21,9	0,9
13.	Ogres	35	18,0	330,5	391,1	31,4	7,8	17,1	10,5	9,2	224,0	21,7	1,2
14.	Preiļu	37	13,4	264,5	274,4	20,5	6,3	9,9	9,2	9,8	120,8	20,5	1,0
15.	Rezeknes	44	13,9	290,5	223,9	16,5	4,4	5,8	7,2	4,6	111,9	16,0	0,7
16.	Rīgas	47	21,1	425,1	642,6	46,8	11,9	28,9	17,4	32,4	297,5	30,4	1,5
17.	Saldus	22	9,4	169,1	215,6	22,8	5,1	11,4	7,8	9,9	86,9	22,8	1,2
18.	Talsu	54	19,2	431,2	456,1	35,7	7,9	16,1	14,8	12,0	252,4	23,7	1,0
19.	Tukuma	31	14,9	264,6	340,6	24,4	6,0	16,4	7,2	13,5	181,5	22,8	1,0
20.	Valkas	32	14,2	304,7	429,1	34,5	8,1	20,7	13,6	17,4	189,5	30,1	1,4
21.	Valmieras	52	23,6	572,5	631,4	54,0	14,3	26,6	18,5	22,8	345,2	26,7	1,1
Kopā:		829	347,8	6900,0	81340,0	652,0	172,8	319,5	268,9	306,5	4036,9	23,3	1,1

Rajonu bibliotēku darba rādītāji 1965. gadā

Nr. p. k.	Rajona bibliotēka	Lasītāju skaits (tūkst.)	Grāmatu skaits (tūkst.)	Izniegums (tūkst.)	Izniegums pa literatūras nozarēm (tūkst.)							Lasāmība	Ap-gro-zība
					Izniegums pa literatūras nozarēm (tūkst.)								
					1, 2, 3, 9	5	6	63	7	Daiļi-teratūra			
1.	Balvu	1,1	21,3	35,5	5,4	1,3	2,9	1,3	2,7	11,0	31,7	1,6	
2.	Bauskas	1,6	29,6	51,2	4,4	1,0	4,9	1,3	4,2	18,6	31,1	1,7	
3.	Cēsu	3,5	52,9	169,5	28,0	6,2	11,4	5,4	8,2	52,2	47,7	3,1	
4.	Daugavpils	1,1	19,6	41,9	3,3	1,2	2,0	1,8	0,9	27,8	38,5	2,1	
5.	Dobeles	2,1	27,7	59,7	8,3	2,3	4,3	1,5	3,0	25,8	28,9	2,1	
6.	Gulbenes	1,4	22,8	71,9	5,6	1,3	3,3	1,9	6,0	37,8	51,1	3,1	
7.	Jēkabpils	1,2	26,5	43,3	3,2	1,6	2,1	0,6	3,7	22,4	35,9	1,6	
8.	Krāslavas	2,0	25,3	39,9	4,5	0,4	1,3	0,8	0,9	26,4	19,3	1,5	
9.	Kuldīgas	1,2	26,1	50,3	6,2	1,6	3,7	0,9	4,5	22,2	43,2	1,9	
10.	Liepājas	1,0	28,8	49,1	3,5	2,1	2,3	2,3	1,2	24,5	49,2	1,7	
11.	Ludzas	2,2	29,4	58,4	6,9	1,0	2,5	1,8	3,3	29,5	26,2	1,9	
12.	Madonas	1,4	25,9	55,3	8,6	1,3	3,8	1,2	3,7	24,0	38,5	2,0	
13.	Ogres	1,8	27,5	53,6	6,6	2,1	4,3	1,0	1,7	28,8	29,8	1,9	
14.	Preiļu	1,1	28,1	35,7	3,7	0,8	3,1	0,8	3,2	14,5	32,7	1,2	
15.	Rēzeknes	0,7	23,6	22,8	3,7	0,8	1,1	0,6	1,5	8,9	30,0	0,9	
16.	Rīgas	1,8	42,3	72,1	8,1	1,4	6,0	1,2	7,0	24,8	40,3	1,7	
17.	Saldus	2,1	32,3	77,2	12,1	1,8	6,6	1,8	6,3	29,6	37,4	2,3	
18.	Talsu	1,7	62,0	65,7	8,1	1,6	5,2	1,2	2,6	33,1	37,9	1,0	
19.	Tukuma	2,2	28,3	70,4	8,5	1,4	3,8	1,1	3,9	37,4	31,3	2,4	
20.	Valkas	2,0	27,6	64,2	6,7	1,3	4,9	0,7	4,4	27,3	32,6	2,3	
21.	Valmieras	3,0	60,3	105,2	12,3	4,1	8,3	3,3	3,1	57,7	34,5	1,7	
Kopā:				668,1	1293,1	158,0	36,8	87,7	32,6	76,1	584,6	35,5	1,9

Cienu bibliotēku darba rādītāji 1965. gadā

K. p. Nr.	Rajons	Ciemu b-ku skaits	Lasītāju skaits (tūkst.)	Grāmatu skaits (tūkst.)	Izsniegums (tūkst.)	Izsniegums pa literatūras nozarēm (tūkst.)					Lasa- mība	Ap- gro- zība	
						Izsniegums pa literatūras nozarēm (tūkst.)							
						1, 2, 3, 9	5	6	63	7			Daiļi- teratūra
1.	Balvu	25	9,2	124,0	145,9	8,2	2,7	4,3	7,0	3,0	76,4	15,8	1,1
2.	Bauskas	31	9,4	216,1	168,9	11,7	3,4	4,3	8,2	3,9	102,2	17,9	0,7
3.	Cēsu	35	13,8	215,6	193,2	18,5	3,6	6,5	12,0	5,7	108,3	13,9	0,8
4.	Daugavpils	41	15,6	249,1	287,3	18,1	5,3	7,8	12,4	5,6	152,5	18,4	1,1
5.	Dobeles	33	11,5	206,5	231,4	15,3	5,9	7,1	11,5	4,8	132,1	20,0	1,1
6.	Gulbenes	30	9,9	196,1	195,9	14,6	4,0	6,5	11,9	4,5	106,5	19,6	1,0
7.	Jēkabpils	33	10,8	195,9	171,0	11,3	3,6	5,2	8,2	4,2	92,2	15,8	0,8
8.	Krāslavas	34	11,5	200,0	183,5	11,7	3,2	4,7	8,6	3,0	85,3	15,9	0,9
9.	Kuldīgas	25	7,5	152,1	96,4	7,2	1,9	2,2	4,6	2,3	54,6	12,9	0,6
10.	Liepājas	34	10,1	198,5	163,6	10,6	3,0	4,9	8,4	3,7	91,4	16,2	0,8
11.	Ludzas	42	11,6	222,5	197,4	13,2	2,6	4,7	9,4	3,6	96,1	17,0	0,8
12.	Madonas	35	8,9	212,1	139,0	10,2	2,8	3,8	6,6	3,6	71,6	15,5	0,6
13.	Ogres	25	8,3	175,9	140,7	10,3	2,6	3,9	7,0	3,2	83,8	16,9	0,8
14.	Preiļu	33	9,1	177,7	127,3	9,1	3,0	3,6	6,6	3,1	61,8	14,0	0,7
15.	Rēzeknes	40	11,2	213,6	148,2	9,2	2,2	3,3	6,1	2,0	79,1	13,2	0,6
16.	Rīgas	36	12,2	229,0	237,1	16,1	4,3	6,3	11,8	4,8	138,1	19,4	1,0
17.	Saldus	20	6,2	119,1	99,2	7,9	2,5	3,9	5,5	2,4	49,7	16,0	0,8
18.	Talsu	43	11,9	231,6	236,6	16,2	4,2	6,5	11,1	5,2	136,8	19,9	1,0
19.	Tukuma	27	9,1	169,3	142,3	6,9	1,9	2,9	4,2	2,0	86,7	15,6	0,8
20.	Valkas	24	7,1	151,7	140,8	9,3	2,3	4,2	7,9	3,3	71,4	19,9	0,9
21.	Vaimieras	37	10,7	260,8	196,5	14,9	3,3	5,6	9,6	4,4	120,6	18,3	0,7
		682	215,6	4111,5	3642,5	250,6	68,4	102,5	178,8	78,6	1997,2	16,8	0,8

Rajonu centros esošo bērnu bibliotēku darba rādītāji 1965. gadā

K. d. Nr.	Rajons	Lasītāju skaits (tūkst.)	Grāmatu skaits (tūkst.)	Izsniegums (tūkst.)	Izsniegums pa literatūras nozarēm							Lasāmība	Apgr. zība
					1, 2, 3, 9	5	6	63	7	Dailliteratūra	Bērnu literatūra		
1.	Balvu	0,6	11,5	13,5	0,4	0,1	0,2	0,09	0,2	5,1	6,9	24,0	1,1
2.	Bauskas	0,7	24,5	27,3	1,4	0,4	0,7	0,07	0,7	12,5	8,8	38,5	1,1
3.	Cēsu	1,8	25,7	74,7	6,1	4,1	7,3	3,9	1,0	21,5	13,1	41,1	2,9
4.	Daugavpils	0,8	10,2	19,9	0,7	0,2	0,3	0,05	0,4	10,0	7,6	23,4	1,9
5.	Dobele	0,6	18,2	25,8	0,8	0,2	0,2	0,1	0,2	17,4	5,8	40,1	1,4
6.	Gulbenes	0,8	16,7	41,9	2,9	1,6	1,7	0,4	0,9	18,2	12,9	49,4	2,5
7.	Jēkabpils	1,1	21,1	52,9	6,2	2,0	2,7	0,5	2,6	15,4	14,4	49,1	2,5
8.	Krāslavas	1,2	14,1	30,2	1,7	0,9	1,0	0,2	0,8	12,1	9,8	24,1	2,1
9.	Kuldīgas	0,6	13,8	30,2	1,1	0,3	0,4	0,1	0,4	8,8	17,5	49,4	2,1
10.	Ludzas	1,2	24,9	64,6	5,5	1,2	2,3	0,2	2,0	29,7	9,9	51,6	2,0
11.	Madonas	0,9	16,2	28,4	1,9	2,0	1,1	0,2	0,5	7,3	13,6	31,2	1,7
12.	Ogres	1,0	18,6	38,4	1,8	0,7	3,1	0,2	0,5	15,2	13,9	39,5	2,0
13.	Preiļu	1,1	15,9	34,5	2,4	0,4	0,6	0,2	0,8	13,8	14,9	31,2	2,1
14.	Rīgas	0,1	2,4	0,8	0,02	0,008	0,03	—	0,006	0,5	0,2	7,0	0,3
15.	Saldus	1,2	17,7	39,2	2,9	0,8	0,9	0,6	1,1	7,6	18,0	32,5	2,2
16.	Talsu	1,1	17,8	25,5	2,0	0,5	0,6	0,09	0,3	10,9	9,3	22,8	1,4
17.	Tukuma	1,4	19,4	62,1	2,6	1,0	5,5	0,09	3,4	30,1	6,9	44,6	3,2
18.	Valkas	0,6	21,7	40,3	1,6	0,5	1,3	0,1	1,5	19,4	4,9	65,0	1,8
19.	Valmieras	0,9	17,1	33,3	1,4	0,6	0,4	0,1	1,3	22,3	6,0	34,9	1,9
Kopā:		18,0	327,6	683,7	43,6	17,7	30,3	7,5	18,9	278,2	194,7	38,0	2,0

Bērnu bibliotēku darba rādītāji 1965. gadā

Nr. p. k.	Rajons, pilsēta	Bērnu b-ku skaits rajonā (pilsētā)	Lasītāju skaits (tūkst.)	Gramatu skaits (tūkst.)	Izniegums (tūkst.)	Izniegums pa literatūras nozarēm (tūkst.)							Lasāmība	Ap-gro-zība
						1, 2, 3, 9	5	6	63	7	Daļit-teratūra	Bērnu litera-tūra		
1.	Balvu	2	1,4	27,6	36,2	1,3	0,3	0,4	0,2	0,6	16,6	15,0	26,5	1,3
2.	Bauskas	1	0,7	24,5	27,3	1,4	0,4	0,7	0,07	0,7	12,5	8,8	38,1	1,1
3.	Cēsu	2	2,1	30,5	80,3	6,3	4,1	7,3	3,9	1,1	24,5	15,1	38,6	2,6
4.	Daugavpils	4	2,2	52,0	69,2	2,3	0,6	0,9	0,2	1,2	27,3	32,4	30,8	1,3
5.	Dobeles	3	1,8	45,1	93,7	2,5	0,7	0,9	0,3	0,4	30,6	24,3	50,9	2,0
6.	Guļbenes	2	1,6	35,9	81,5	5,4	2,6	3,2	0,6	2,5	27,4	27,9	50,1	2,2
7.	Jēkabpils	5	3,9	90,6	160,2	11,7	4,3	5,8	1,4	4,2	70,7	48,0	40,7	1,7
8.	Krāslavas	2	2,1	30,4	51,4	2,6	1,2	1,3	0,4	1,0	18,1	22,2	24,4	1,6
9.	Kuldīgas	3	1,4	34,1	49,3	2,1	0,6	0,8	0,4	0,8	17,3	24,2	34,0	1,4
10.	Liepājas	3	1,2	43,9	47,5	2,4	0,7	1,3	0,2	0,8	21,0	17,3	38,0	1,0
11.	Ludzas	3	2,5	61,3	116,3	7,6	2,2	3,2	0,5	2,6	57,2	27,6	46,5	1,8
12.	Madonas	5	3,1	62,6	100,5	5,2	3,1	2,5	0,7	1,5	42,1	40,3	32,3	1,6
13.	Ogres	3	1,9	42,4	70,6	3,4	1,2	3,9	0,4	1,1	32,3	24,2	37,1	1,6
14.	Preiļu	2	2,1	33,7	68,1	3,9	0,9	1,5	0,5	1,6	28,5	26,4	31,9	2,0
15.	Rēzeknes	2	1,3	33,3	36,7	1,2	0,9	0,7	0,2	0,6	17,7	13,8	28,9	1,1
16.	Rīgas	5	2,6	63,6	111,7	6,6	2,3	5,8	0,4	2,7	48,0	26,2	43,4	1,7
17.	Saldus	1	1,2	17,7	39,2	2,9	0,8	0,9	0,6	1,1	7,6	18,0	32,5	2,2
18.	Talsu	5	2,7	57,9	78,4	6,0	1,2	2,3	0,7	1,8	30,4	28,5	28,4	1,3
19.	Tukuma	2	2,0	34,6	77,1	3,6	1,4	5,8	0,2	3,8	35,3	13,6	35,8	2,2
20.	Valkas	4	2,1	69,1	98,2	4,4	1,1	2,3	0,4	2,5	47,9	23,4	47,4	1,4
21.	Valmieras	6	3,7	97,8	143,9	8,0	2,8	3,3	0,6	5,6	64,4	46,5	39,0	1,4

Nr. p. k.	Rajons, pilsēta	Bērnu skaits ra- jona (pil- setā)	Lasītajū skaits (tūkst.)	Gramatu skaits (tūkst.)	Izsniegums (tūkst.)	Izsniegums pa literatūras nozarēm (tūkst.)							Lasā- mība	Ap- gro- zība
						1, 2, 3, 9	5	6	63	7	Daiļi- teratūra	Bērnu litera- tūra		
22.	Rīgas pils.	11	16,0	252,0	629,2	70,7	29,1	44,6	2,9	30,4	246,6	98,3	39,3	2,4
23.	Daugavpils pils.	2	4,7	52,1	198,3	10,1	5,1	9,3	3,1	65,4	72,5	60,9	42,4	3,8
24.	Jelgavas pils.	1	1,7	20,3	61,4	7,6	2,7	5,1	0,09	14,6	13,0	8,2	35,2	3,0
25.	Jūrmalas pils.	3	2,6	68,3	132,9	10,5	3,8	5,9	0,6	3,7	56,2	35,3	50,2	1,9
26.	Liepājas pils.	2	7,6	65,8	194,2	10,6	4,1	11,0	0,5	3,0	57,0	54,2	25,7	2,9
27.	Rēzeknes pils.	1	1,3	29,8	48,4	3,1	1,6	1,7	0,4	1,0	26,5	11,5	36,9	1,6
28.	Ventspils pils.	2	4,1	50,9	129,2	6,1	3,0	3,5	0,6	4,3	39,0	51,7	31,4	2,5
Kopā:		87	81,8	1527,9	3031,2	210,0	83,2	136,3	21,1	102,0	1188,4	844,2	37,0	1,9

SATURS

	Lpp.
I. Rajonu, pilsētu un pilsētciematu bibliotēkas	5
II. Ciemu bibliotēkas	22
III. Bērnu bibliotēkas	37
IV. Kadri. Metodiskais darbs un kvalifikācijas celšanas pasākumi .	52
V. Priekšlikumi darba uzlabošanai	60

Pielikumi

Latvijas PSR Kultūras ministrijas masu bibliotēku kopējie darba rādītāji 1965. gadā	63
Latvijas PSR republikas pakļautības pilsētu pieaugušo bibliotēku darba rādītāji 1965. gadā	64
Rajonu bibliotēku darba rādītāji 1965. gadā (t. sk. rajonu, rajonu pilsētu, pilsētciematu, ciemu, bērnu bibliotēkas)	65
Rajonu bibliotēku darba rādītāji 1965. gadā	66
Ciemu bibliotēku darba rādītāji 1965. gadā	67
Rajonu centros esošo bērnu bibliotēku darba rādītāji 1965. gadā .	68
Bērnu bibliotēku darba rādītāji 1965. gadā	69

LATVIJAS PSR MASU BIBLIOTEKU 1965. GADA
DARBA PĀRSKĀTS

Redaktore S. Vilciņa. Nodota salikšanai 1966. gada
19. jūlijā. Parakstīta iespiešanai 1966. gada 8. decembrī.
Papīra formāts 60×84¹/₁₆. 4,5 iespiedl. Metiens 1300 eks.
JT 29375. Pasūt. Nr. 2766.

Bezmaksas izdevums.

Vija Lāča Latvijas PSR Valsts bibliotēka
Rīgā, Kr. Barona ielā 14.

Iespiesta Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts preses
komitejas Poligrāfiskās rūpniecības pārvaldes 35. tip.
Ogrē, Revolūcijas ielā 31.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA



0308078809

